

proces-verbaal

GERECHTSHOF AMSTERDAM
afdeling civiel recht en belastingrecht, team I AOF

zaaknummer : 200.127.525/01

Proces-verbaal van het verhandelde ter openbare terechtzitting van de meervoudige burgerlijke kamer van het gerechtshof Amsterdam op 15 oktober 2013 om 09:00 uur.

Tegenwoordig zijn:

mr. W.J.J. Los	- voorzitter
mr. M.P. van Achterberg	- raadsheer
mr. P.F.G.T. Hofmeijer-Rutten	- raadsheer
N. Loukili	- griffier

Verzoekers:

1. mr. R.J. SCHIMMELPENNINCK en mr. B.F.M. KNÜPPE, gezamenlijk handelend in hun hoedanigheid van curatoren in het faillissement van DSB Bank N.V., gevestigd te Wognum, advocaat: mr. A. Knigge,

2. STICHTING STEUNFONDS PROBLEEMHYPOTHEKEN (SSP), gevestigd te Lelystad, advocaat: mr. M. de Vries,

3. STICHTING PLATFORM AANDELEN LEASE (PAL), gevestigd te Nieuwegein, advocaat: mr. M. Bonefaas,

4. STICHTING BELANGEN RECHTSBIJSTANDVERZEKERDEN DSB (SBR), gevestigd te Amsterdam, advocaat: mr. J.H. Lemstra,

5. BNP PARIBAS CARDIF SCHADEVERZEKERINGEN N.V., gevestigd te Oosterhout, advocaat: mr. C.W.M. Lieverse,

6. BNP PARIBAS CARDIF LEVENSVZERZEKERINGEN N.V., gevestigd te Oosterhout, advocaat: mr. C.W.M. Lieverse,

7. SRLEV N.V., gevestigd te Alkmaar,

---

advocaat: mr. A. Knigge,

8. LONDON GENERAL INSURANCE COMPANY LTD,
gevestigd te Amsterdam,
advocaat: mr. A. Knigge,

9. JUBILEE EUROPE B.V.,
gevestigd te Amsterdam,
advocaat: mr. A. Knigge,

10. WAARD LEVEN N.V.,
gevestigd te Heerhugowaard,
advocaat: mr. A. Knigge,

11. WAARD SCHADE N.V.,
gevestigd te Heerhugowaard,
advocaat: mr. A. Knigge,

12. HOLLANDS WELVAREN LEVEN N.V.,
gevestigd te Wognum,
advocaat: mr. A. Knigge,

13. TADAS VERZEKERINGEN B.V.,
gevestigd te Heerhugowaard,
advocaat: mr. A. Knigge.

De verzoekers genoemd onder 1 worden hierna ook aangeduid met "curatoren", verzoeksters onder 2,3 en 4 met de afkorting achter hun naam en verzoekers 5 en 6 tezamen met "Paribas". Verzoeksters 5 tot en met 13 worden ook wel tezamen aangeduid als de verzekeraars.

Opening en identificatie van de verschenen personen

1. De voorzitter opent de zitting en stelt vast wie aanwezig is.

Verschenen zijn:

namens curatoren:

- mr. R.J. Schimmelpenninck,
- mr. B.F.M. Knüppe,
- de heer Uppelschoten (DSB Bank)
- mevrouw N. Schenk (DSB Bank)
- de heer J. van den Berg (DSB Bank)
- mevrouw K. Grimpe,
- mevrouw mr. E van Rhijn
- mr. J. de Jong,
- mr. A. Knigge, voornoemd,

-
- namens SSP:
    - de heer H. de Wit
    - de heer R. Goedhart
    - mevrouw mr. B. Krijnen
    - mr. M. de Vries voornoemd,

  - namens PAL:
    - de heer P. Korenmans
    - mr. M. Bonefaas voornoemd,

  - namens SBR:
    - de heer mr. H.Th. Bouma
    - de heer mr. L.P. Broekveldt
    - mr. J.H. Lemstra, voornoemd,
  - namens Paribas:
    - de heer M. Donker
    - de heer P. B.A. Nuijten
    - mevrouw mr. M. Sinnighe Damsté
    - mevrouw mr. C.W.M. Lieverse, voornoemd,
    - de heer A. van Wersch,

  - namens SRLEV N.V.:
    - mr. A. Knigge,
    - mr. J. de Jong,

  - namens London General Insurance Company Ltd:
    - mr. A Knigge,
    - mr. J. de Jong,

  - namens Jubilee Europe B.V.:
    - mr. A. Knigge,
    - mr. J. de Jong,

  - namens Waard Leven N.V., Waard Schade N.V., Hollands Welvaren Leven N.V., Tadas Verzekeringen B.V.:
    - de heer G.J. Fritzsche
    - de heer H.L. Kirchner
    - mr. A. Knigge
    - mr. J. de Jong

  - namens verweerders:
    - mr. G.J. Dommerholt

Verder zijn verschenen:

Belanghebbenden die het woord willen voeren:

- de heer [A]
- de heer [B]
- de heer [C]
- de heer [D]
- de heer [E]
- mevrouw [F]
- de heer [G]
- de heer [H]
- mevrouw [I]

Belanghebbenden die niet het woord zullen voeren:

- mevrouw [J]
- de heer [K]
- de heer [L]
- de heer [M]
- de heer [N]
- mevrouw [O]

Belangstellenden:

- namens Arcus Bewind:
- M.W. Symor
- K.B.G. Vroling

- namens De Nederlandsche Bank N.V.
- de heer M.J.J. van Diermen
- mevrouw mr. B.P.A.H. Schoenmakers

- namens de Commissie Bijzondere Omstandigheden (CBO):
- mevrouw mr. S.M.A.J. den Ouden-Huygen
- drs. H. Mersmann
- mr. O. van Brunschot
- mr. H. J. Bunjes

Tevens zijn aanwezig als belangstellenden:

- de heer [P]
- de heer [Q]
- de heer [R]
- de heer [S]
- de heer [T]
- de heer [U]
- de heer [V]

2. Inleiding van de behandeling

De voorzitter deelt het volgende mee.

Het gaat vandaag over de vraag of de DSB compensatieregeling verbindend moet worden verklaard voor iedereen die onder die regeling valt.

Eerst krijgen de advocaten van verzoekers het woord om een toelichting te geven op het verzoek. Daarna krijgen verweerders het woord. Tot slot krijgen de belanghebbenden die hebben aangegeven het woord te willen voeren de gelegenheid om iets te zeggen.

Tevens merkt de voorzitter op dat van de zitting een geluidsopname wordt gemaakt die uitsluitend is bedoeld voor het opstellen van het proces-verbaal.

3. Toelichting van het verzoek door de raadslieden van verzoekers

Mr. De Jong legt namens verzoekers een gezamenlijke pleitnotitie over en pleit overeenkomstig deze pleitnotitie (punt 1.1 t/m 4.7). Deze pleitnotitie is aan dit proces-verbaal gehecht (*bijlage 1: pleitnotitie verzoekers*)

Mr. Lemstra: Allereerst is er nog iemand namens de stichting toegetreden tot het publiek, de heer A. van Wersch lid van de raad van toezicht van SBR, namens wie ik nu graag het woord zou willen voeren.

Mr. Lemstra pleit overeenkomstig de pleitnotitie (punt 5.1 t/m 5.28).

Voorzitter: Ik heb begrepen dat ten tijde van het sluiten van de overeenkomst, het Akkoord op Hoofdlijnen, er zo'n elf belangenorganisaties actief waren. Een aantal is hier aanwezig en heeft deel genomen aan de overeenkomst. Weet u waar de rest is gebleven?

Mr. Lemstra: Dat getal van elf vindt u deels in de literatuur terug en deels in de perspublicaties van vlak na het faillissement. Toen zijn er inderdaad elf geteld. Ik meen dat op het moment dat het akkoord werd gesloten van die elf al een aantal de facto geen activiteiten verrichtten. Misschien dat de curatoren er straks zelf iets over kunnen zeggen. Curatoren hebben zelf een inventarisatie gemaakt, ten tijde van het begin van de onderhandelingen, welke belangenorganisatie nog A, actief waren en B, voldoende representatief om er mee aan tafel te gaan zitten. En dat waren de organisaties, inclusief toen nog Hypotheekleed, die u vandaag voor u ziet.

Voorzitter: En heeft u na het sluiten van de overeenkomst nog iets gemerkt van die andere organisaties die wellicht niet meer actief waren?

Mr. Leemstra: Helemaal niets, nee. En wat ik al zei, geen enkele organisatie heeft ook protest aangetekend of is hier vandaag vertegenwoordigd. Dat negatieve feit is ook relevant denk ik bij de hele afhandeling.

Mr. Bonefaas pleit namens PAL overeenkomstig de pleitnotitie (punt 5.29 t/m 5.47)

Mr. De Vries pleit namens SSP overeenkomstig de pleitnotitie (punt 5.48 t/m 5.83)

Mr. Knigge pleit verder vanaf punt 6.1 t/m 6.38.

Mr. Lieveise pleit namens de Verzekeraars overeenkomstig de pleitnotitie (punt 7.1 t/m 7.10).

Voorzitter: Is er een schatting gemaakt van het bedrag dat er voor de verzekeraars gemoeid is met deze bijdrage?

Mr. Lieveise: Er zijn wel berekeningen gemaakt maar die zijn meer gemaakt op basis van de individuele verzekeraars. Ik ben niet bekend met een algemene inschatting van het totale bedrag, ook omdat natuurlijk het lastig is in te schatten is hoeveel van de gerechtigden daadwerkelijk over zullen gaan tot tussentijdse beëindiging van hun koopsompolis.

Voorzitter: Maar er zijn wel schattingen gemaakt. Misschien dat de curatoren daar iets meer van weten? Of valt er helemaal niets van te zeggen?

Mr. Knigge: Ik heb daar op dit moment geen gegevens voor.

Voorzitter: Houden we het even hierop. Dan komen we geloof ik aan de laatste paragraaf?

Mr. Knigge: Laatste twee paragrafen en dan kom ik tot een afronding. Mr. Knigge pleit vervolgens verder vanaf punt 8.1.

Voorzitter: Kunt u voor wat betreft de boedel aangeven wat het actief is dat beschikbaar is voor alle schuldeisers? Is dat ongeveer die € 3.3 miljard die in de balans staat?

Mr. Knüppe: Tot op heden hebben wij al 31% aan concurrente schuldeisers uitgekeerd. Ons belangrijkste boedelactief is nog de resterende leningen portefeuille die wij op eigen boek houden van een kleine 3 miljard euro. U moet het zo zien, als we nu zouden moeten verkopen dan zou toch de onzekerheid rond de zorgplicht, ook in psychologische zin, een groot drukkend effect hebben en aanleiding geven tot een grotere discount die een potentiële koper zou bedingen dan het zelf orde op zaken stellen. En dat is wat wij graag zouden willen. Maar inderdaad als wij uit de zorgplicht problematiek zijn, als de markt voor leningenportefeuilles wat verder is aangetrokken, ook een ontwikkeling die we nu zien, ja dan moeten we toch die kleine 3 miljard voor alle schuldeisers te gelde kunnen maken. Ook overigens de schuldeisers met een zorgplicht vordering die niet al vanwege de verrekeningsmogelijkheid uit onze crediteurenlijsten zijn verdwenen.

Voorzitter: Die crediteurenlijsten... wat is de hoogte van alle vorderingen bij elkaar op de boedel?

Mr. Schimmelpenninck: Ik kijk nu naar de interne cijfers per eind juni... en er is een boedelcredit van op dit moment van € 448 miljoen. Er zijn verschillende belastingschulden want we zetten in feite het bedrijf door. We hebben voorzieningen getroffen. Maar de geverifieerde concurrente schuldeisers hebben we gesoldeerd op € 2,7 miljard en er zijn ook nog achtergestelde schuldeisers ad € 132 miljoen. Dat is de stand per eind juni 2013. De gepubliceerde cijfers van afgelopen jaar staan ook op de website, daar ziet u het heel gespecificeerd staan.

Voorzitter: Maar goed.. nu is het ongeveer; boedelcrediteuren van eigenlijk bijna een half miljard euro, concurrente vorderingen € 2,7 miljard en de achtergestelde leningen € 132 miljoen euro. Dat is globaal de schuldenlast van de boedel?

Mr. Schimmelpenninck: Plus dat we al reeds voorzieningen hebben genomen in de sfeer van € 200 miljoen euro. Dus we hebben al voorzien dat er nog nadere claims komen.

Voorzitter: Wat voor claims? Claims waar we het vandaag over hebben van gerechtigden onder de overeenkomst?

Mr. Schimmelpenninck: Nee, dat is een samenstel van.. laat ik zeggen.. nog niet voorziene claims. Dat kunnen ook liquidatieverliezen zijn bij de verkoop van het actief. Kosten voor verdere afwikkeling. Staat een algemene post voor van € 200 miljoen.

Voorzitter: Waar houdt u rekening mee als deze regeling helemaal is uitgevoerd wat betreft de kosten die u kwijt bent aan gerechtigden onder de regeling?

Mr. Schimmelpenninck: Dat is voor ons op dit moment onmogelijk in te schatten. Wij hebben in onze balans per eind vorig jaar alleen opgenomen wat wij op dat moment in de pijplijn hadden aan aanvragen. Dat was op dat moment 75 miljoen. Dus wij rekenen alleen maar met de bij ons bekende aanvragen. We weten niet hoeveel aanvragen er nog komen. Bij de bekende aanvragen is het redelijk goed te schatten. De polis compensatie is heel makkelijk te berekenen want dat volgt uit de computer. De overcreditering is moeilijker te schatten want dat hangt af van de gegevens die de klanten aandragen. Wij hebben zelf nog geen schatting gemaakt. We zijn van plan om als we nu een sanctionering krijgen in het kader van WCAM om begin volgend jaar voor het eerst een schatting naar buiten te brengen. Dan weten we ongeveer hoeveel mensen zich zullen aanmelden. Dan zijn we ook een paar maanden verder.

Voorzitter: Maar u hebt dus ook bij het sluiten van de overeenkomst helemaal geen beeld gehad van wat het de boedel zou kunnen kosten?

Mr. Knüppe: Wij hebben in een eerder openbaar verslag aangegeven dat volgens onze inschattingen, maar zoals Schimmelpenninck terecht zegt dat zijn inschattingen omdat we niet in de portemonnee van de klanten kunnen kijken, je aan maximaal € 500 miljoen zou moeten denken. € 520 miljoen hebben we genoemd. Schimmelpenninck heeft natuurlijk gelijk met zijn € 75 miljoen maar dat zijn de lasten die we genomen

---

hebben in 2012. Als u bij elkaar telt wat er tot en met 2012 en ook met inbegrip van de voorzieningen voor de aanmeldens, dus de mensen die we echt kennen, voor zorgplicht hebben gereserveerd komt u op € 179 à € 180 miljoen. Dus zeg maar de teller stond ultimo 2012 op een € 180 miljoen en die is dit jaar natuurlijk al door de vele aanmeldingen, ook vanwege de u wel bekende advertentie van eind juni, behoorlijk opgelopen en vanwege het feit dat we hier zitten en nog een tijd te gaan hebben zal dat ongetwijfeld ook wel verder oplopen.

Voorzitter: U zit nog wel in de raming van die 500 miljoen, dat half miljard?

Knüppe: Ja, we zijn er altijd van uitgegaan dat we die € 520 miljoen niet zouden halen.. ook vanwege het fenomeen "no shows". Mensen die het niet belangrijk vinden om zich te laten gelden enzovoort enzovoort.. Waar we precies op uitkomen weten we niet maar ja.. we zullen toch nog wel meer in die richting schuiven dan waar we nu staan.

Voorzitter: Nog even een vraag over die verrekeningen van al die vergoedingen aan alle gerechtigden meneer Knigge. Men mag verrekenen hè.. de vergoedingen die men krijgt mag men verrekenen met de schuld aan de DSB Bank en daar staat ook bij dat als er dan nog een rest is dan is dat een boedelvordering?

Mr. Knigge: eeuuh nee, dat...

Voorzitter: Ik vat dat heel kort samen maar ik wil het namelijk precies weten nu.

Mr. Van Rhijn: De curatoren hebben bij aanvang van het faillissement bekend gemaakt dat klanten die hun termijnen niet betaalden daar geen hinder van mochten ondervinden als ze op een later tijdstip de compensatie toegewezen kregen. Dus is er afgesproken voor die klanten dat als zij een polis compensatie kregen die hoger was dan het uitstaande saldo dat zij een boedelvordering kregen voor het gedeelte dat zij aan termijnen hadden betaald na het faillissement. Dat was dus om er voor te zorgen dat klanten niet dachten ik stop met betalen want anders krijg ik misschien niet mijn volledige vordering, waarbij uiteraard curatoren zich op het standpunt stelden dat verrekening niet was toegestaan. Maar dat is waarom er een boedelvordering is ingebouwd voor het tussenliggende bedrag en als dat dan nog steeds minder is dan de totale compensatie dan wordt het resterende bedrag een concurrente vordering.

Voorzitter: En die concurrente vordering komt als het ware dan bovenop die € 2,7 miljard die al geverifieerd is.

Curatoren: Ja.

Voorzitter: Goed. Voor wat betreft dit onderdeel nog vragen?

Oudste raadsheer: In die € 500 miljoen die genoemd word, is daar rekening gehouden met de verrekeningen?

Mr. Knüppe: Ja, dat is een hele terechte vraag. Dat is dus een nominaal bedrag wat deels verrekeningen zijn die mensen krijgen bij wijze van spreken meteen hun 100%, deels, dat is de tweede categorie, de boedelvorderingen waar mevrouw Van Rhijn het over had, dat is dan ook de facto 100% en deels, dat is het sluitstuk, nu ongeveer 20% in de praktijk, mensen die per saldo of al om te beginnen een concurrente vordering hebben en die doen mee in het hele uitdeling circus, waarvan nu de teller op die 31% staat.

Oudste raadsheer: Dit tel je bij elkaar en dan kom je op die € 500 miljoen?

Mr. Knüppe: Ja.

Jongste raadsheer: Nog langs diezelfde lijn..even door de oogharen lijkt er dus een reëel uitzicht, als het zo loopt zoals u het nu voorziet, dat toch een groot deel van de concurrente crediteuren een flink deel van de vordering zal kunnen ontvangen. Wat is daarbij het beleid van de curatoren over het invorderen van claims op de diverse klanten? Is dat in dit geheel betrokken?

Mr. Schimmelpenninck: U bedoelt de claims uit hoofde van leningen?

Jongste raadsheer: Ja.

Mr. Schimmelpenninck: De contracten met de leningnemers worden niet gewijzigd of aangepast door het faillissement van de leninggever, dus de boedel incasseert aflossingsbedragen en rentebedragen en we hebben een incassobeleid wat aanzienlijk is aangepast, ook na kritiek waarover al eerder is gesproken vandaag, ook vanuit de Kamer. Mevrouw Van Rhijn is daar intensief bij betrokken geweest. Het incassobeleid hebben wij gereorganiseerd maar is er wel op gericht dat mensen met een lening die dienen terug te betalen.

Jongste raadsheer: Want denkbaar is natuurlijk dat de no-shows voor een deel mensen zijn die denken als ik nou mijn vinger niet opsteek dan doet de bank dat misschien ook niet.

Mr. Schimmelpenninck: Nee, bij ons is de administratie wel zodanig dat als iemand z'n rente of aflossing of z'n termijn een paar dagen te laat betaalt dat dan ook meteen actie wordt gevoerd. Niemand ontsnapt eraan dat die toch zal moeten betalen.

Jongste raadsheer: En dat blijft en is niet verrekend?

Mr. Schimmelpenninck: Op het moment dat er een compensatie wordt gegeven aan iemand, die bijvoorbeeld € 30.000,- schuld heeft en hij of zij krijgt € 5000,- compensatie dan wordt die € 30.000,- verlaagd naar € 25.000,-

Jongste raadsheer: Nee...maar dat was de vraag aan die kant.. dat is dus in die € 500 miljoen meegenomen.. Maar er wordt gerekend met.. laat ik zeggen.. ordentelijk uitgediende leningen? Dat is waar de boedel vanuit gaat?

Mr. Schimmelpenninck: Ja, als iemand uiteindelijk niet kan betalen omdat hij ook daadwerkelijk niet kan betalen dan levert dat een additionele schade op en die zit niet in die € 520 miljoen schatting. Dat is puur en alleen het maximale scenario aan zorgplicht, zonder de creditrisico erbij te betrekken.

Jongste raadsheer: Daar wordt dus ook niet meegerekend en ook niet in het flankerend bankbeleid. Dat saneringenbeleid, dat zit ook niet in die € 500 miljoen?

Mr. Schimmelpenninck: In de eerste fase hebben wij hele moeilijke gevallen van mensen die absoluut klem zaten, toen we nog niet de kaders hadden uit onderhandeld met de organisaties die hier aanwezig zijn. Daar hebben wij de zogenaamde zorgplicht saneringen toegepast. Dat hebben wij wel gezien als voortvloeiende uit de zorgplicht, omdat duidelijk overschrijding van de zorgplicht was bij de DSB en die bedragen hebben wij in het begin wel allemaal als in het kader van de zorgplicht gezien.

Mr. Knüppe: Maar u moet het zo zien dat bijlage D, bancair flankerend beleid het woord zegt het al, flankerend beleid.. dat is dus voorbij de zorgplicht en is een stuk codificatie van ons incassobeleid en de kosten die daaruit voortvloeien hebben niets te maken met die maximale € 500 miljoen. Dat is het gewone credit risk wat iedere eigenaar van een lening portefeuille loopt. Alleen wij vonden het wel, en zeker in deze situatie, goed om in ieder geval deels dat beleid te codificeren. Denk ook aan het restschuld beleid.. dat mensen die in de problemen zitten en die zien dat hun huis verkocht moet worden en met een restschuld overblijven toch ongeveer weten hoe ons beleid wat dat betreft is. Maar wat we daarop afboeken is een andere pot.

Jongste raadsheer: En dan nog een laatste vraag.. de voorzitter vroeg net of bekend is wat de toezeggingen voor verzekeraars nou per saldo, grosso modo, aan waarde vertegenwoordigen.. daar was geen antwoord zo onmiddellijk op te geven.. Zou dat na een eventuele schorsing wel te geven zijn of ook niet?
Het lijkt zo voor de hand te liggen dat iemand daar een prijskaartje aan gehangen heeft?

Mr. Schimmelpenninck: Dat is moeilijk te beantwoorden...

Mr. Knüppe: Het probleem is dat de bijdrage van de assuradeuren dus ook mede afhangt van de vorderingen die zij niet bij ons kunnen indienen en dat hangt weer af van de tussentijdse beëindigingen van de polissen die zij krijgen. En dat is toch een soort "moving target". Het is voor ons alleen erg prettig dat wij weten dat het bedrag aan concurrente schuldeisers niet verder oploopt en dat assuradeuren even die zekere grens die is aangegeven maar die ze naar alle waarschijnlijkheid niet zullen halen, dat kunnen we wel hardop zeggen, dat ze dus ook niet de boedel dunner maken. Maar het effect daarop?.. ja... een paar tientallen miljoenen in ieder geval.

Voorzitter: Nou zijn er natuurlijk wel ervaringscijfers wat betreft tussentijdse beëindigingen, dus ik kan me indenken dat verzekeraars wel op grond daarvan wat berekeningen hebben gemaakt.. Maar u hebt die op dit moment niet beschikbaar?

Mr. Knüppe: Straks nog even vragen...

Voorzitter: U zou dat tijdens de onderbreking nog even kunnen vragen.. heel goed.

Mr. Knigge pleit verder vanaf punt 9.1 “aankondiging en publicatie verbindendverklaring”.

Voorzitter: Is het te overwegen om nog eens een communicatieadviseur of een taalbureau te laten kijken naar de tekst? Om het begrijpelijker te maken, terwijl er ook dan alles in komt te staan wat erin moet staan.

Mr. Knigge: Ja, we zullen het straks ook nog in de schorsing bespreken.

Voorzitter: Dan stel ik voor dat we eerst mr. Dommerholt aanhoren en dat we daarna onderbreken en dat daarna dan de belanghebbenden aan het woord komen, anders wordt het wel een hele lange zit.

4. Toelichting van het verweerschrift door mr. Dommerholt

Mr. Dommerholt: Als ik allerlei opmerkingen in mijn pleitnotie (*bijlage 2: pleitnotitie verweerders*) wil meenemen in reactie op wat er gezegd wordt dan ben ik iets langer kwijt dan een half uur. Krijg ik daar eventueel nog een termijn voor?

Voorzitter: We hebben ook nog ingebouwd de mogelijkheid dat u nog even kort reageert op wat er is gezegd. Dus als u niet alles nu bespreekt dan kan dat ook later.

Mr. Dommerholt legt een krantenartikel uit de Volkskrant aan het hof over en een verklaring van een ex-medewerker van de DSB Bank.

Mr. Knigge: Ik kan meneer Dommerholt niet helemaal goed verstaan..

Voorzitter: Meneer Dommerholt geeft uitleg over een aantal stukken die hij nu heeft overgelegd. Dat is een krantenartikel uit de Volkskrant en een samenvatting van een gesprek met een adviseur van DSB uit december 2009. We weten niet in hoeverre dit ter sprake komt maar we leggen het even neer.

Mr. Dommerholt: Dit zijn geen nieuwe stukken want die zaten bij de stukken die ik heb ingestuurd.

Voorzitter: Mocht enig stuk bij verzoekers nog aanleiding geven tot vragen of opmerkingen dan komen we daar later op. Ik stel voor dat we meneer Dommerholt nu het woord geven.

Mr. Dommerholt pleit overeenkomstig een aan het hof overgelegde pleitnotitie, die aan dit proces-verbaal wordt gehecht.

Voorzitter: We hebben net gesproken over wat zou nou die compensatie waard zijn. Er wordt gezegd misschien een half miljard.. en u zei net.. u haalde uit het rapport Scheltema dat de mensen ongeveer € 800 miljoen uit de zak is geklopt?

Mr. Dommerholt: Als u de pleitnota van curatoren.. daar staat dat tabelletje in.. en daar staat in over de koopsommen.. € 830 miljoen, dat is op bladzijde 30.

Voorzitter: Alleen de koopsommen?

Mr. Dommerholt: Ja, de koopsommen.

Voorzitter: Ja, want ik probeer altijd te zoeken naar wat is nou eigenlijk de schade die mensen zeggen te hebben en in welke verhouding staat dat tot de compensatie die zij krijgen.

En daarom zat ik even te denken...ziet u dat zo dat ongeveer € 800 miljoen die schade is en ongeveer € 500 miljoen de vergoeding of is dat volgens u niet een reëel beeld?

Mr. Dommerholt: Nee, dat is zeker geen reëel beeld want er is € 800 miljoen aan onnodige koopsommen verkocht maar daarover hebben de mensen ook al die jaren ten onrechte rente betaald. Het gaat over een kasrondje. Als je de rente daarover rekent, die enorm op liep, dan praat je denk ik al vrij snel over het dubbele.

Voorzitter: Dus volgens u is die schade een veelvoud van die € 800 miljoen?

Mr. Dommerholt: Die schade is een veelvoud van die € 800 miljoen. En dan heb ik het nog alleen maar over de koopsommen en daaraan gerelateerde kredieten. Daar kom je waarschijnlijk op € 1.5 miljard denk ik. En de rente opslagen bij de consumptieve kredieten of hypotheeken waar geen koopsom bij zat, heb ik daar niet in meegenomen.

Voorzitter: Dus dan praten we in uw beeld over miljarden. En als je kijkt naar het actief in de boedel, wat is dan een reële vergoeding in het beeld van verweerders? Omdat het geld dat beschikbaar is, dat is natuurlijk beperkt.

Mr. Dommerholt: Ik heb geen geval gezien, want laten we zeggen de koopsommen die waren gekoppeld aan een nog hogere lening, ik heb geen geval gezien waarbij de schade van een gedupeerde hoger was dan het bedrag van zijn lening. Ervan uitgaande dat de schade is toegebracht voor de datum faillissement, dat die opeisbaar is omdat de onrechtmatige daad toen is gepleegd, betekent dat zij mogen verrekenen.

Voorzitter: Dat zou dan betekenen dat het hele actief gaat naar de gerechtigden, de gedupeerden?

Mr. Dommerholt: Ja, een heel groot deel. En ik kan me voorstellen dat curatoren dat geen prettig vooruitzicht vinden.

Voorzitter: Ik vraag het met name even ook omdat het hof bij de toetsing van de redelijkheid van deze regeling ook in aanmerking moet nemen dat er een evenwicht moet zijn tussen de gerechtigden onder de overeenkomst en de andere schuldeisers die ook vorderingen hebben op DSB Bank. En als het hele bedrag naar de gerechtigden zou gaan dan zouden die anderen toch wellicht wat tekort komen?

Mr. Dommerholt: Ja, dat ben ik met u eens maar als je zaken hebt gedaan met iemand die onrechtmatig gelden heeft verworven dan denk ik dat degene die die gelden behoort terug te vangen bovenaan de rij staat. Wat nu wordt de rekening gelegd bij de kleine man die het het minst kan dragen, want die andere schuldeisers.. ja, het is een ramp als je honderduizend spaargeld heb.. hoewel het merendeel krijgt zijn geld terug.. maar je krijgt het niet terug.. neemt u het van mij aan het is een nog veel grotere ramp als je met een schuld zit waar je niet meer van af komt. En dan praat ik niet over de groep die het aan zich zelf heeft te wijten.

Oudste raadsheer: Heeft u voor uw cliënt, [X], uitgerekend wat hij zou krijgen?

Mr. Dommerholt: Nou.. er is een aanbod gedaan, meneer [X] heeft een schuld van € 45.000,-... er is een aanbod gedaan wat waarschijnlijk iets beter is dan deze regeling. Ik weet niet...ik kijk even naar meneer Knigge.. zeg ik iets verkeerd?

Mr. Knigge: Ik weet niet wat u gaat zeggen..

Oudste raadsheer: Wat was het aanbod?

Voorzitter: Meneer Dommerholt, als advocaat mag u niet uit schikkingsonderhandelingen klappen.. anders krijg u daar weer..

Mr. Dommerholt: Ja, gedonder mee..

Voorzitter: Juist.. maar misschien dat.. ik kijk even naar meneer Knigge, of u akkoord vindt dat deze bedragen over tafel gaan of dat u het wilt houden bij het compensatievoorstel dat..

Mr. Knigge: Nou ja...er zijn schikkingsonderhandelingen geweest.. daar kan ik wel van alles over zeggen.. maar ik denk niet dat dit de plek is. Ik heb het bedrag hier niet paraat.. ik moet het ergens in de stukken hebben.. dat we besproken hebben waar zou de cliënt van meneer Dommerholt aanspraak op kunnen maken onder de compensatieregeling en dat bedrag lijkt me geen enkel bezwaar om dat te delen.. ik moet dat straks even opzoeken.

Oudste raadsheer: Het is ook een beetje om voor ons een beeld te krijgen van waar die regeling nou toe leidt.

Voorzitter: In bepaalde individuele gevallen?

Oudste raadsheer: In bepaalde individuele gevallen, omdat het uit de stukken niet echt blijkt.

Mr. Knigge: Daar merk ik dan bij op dat we daar over gesproken hebben nadat.. de rechtbank een groot deel van de vordering al had afgewezen. Dus... maar toen hebben we gezegd laten we kijken wat de regeling had kunnen opleveren en wat die kan opleveren.

Voorzitter: Die informatie is na de onderbreking ook beschikbaar?

Mr. Knigge: Ja.

Mr. Dommerholt: We hebben gesproken over een regeling voor dat de rechtbank in Den Haag uitspraak deed en daarna een keer, maar het probleem voor mijn cliënt is.. die is inmiddels 70 jaar en die heeft alleen maar een AOW. Dus als je een schuld hebt van € 45.000,- dan helpt het niet of je nou € 12.000,- compensatie krijgt of € 18.000,-. Dus ik heb ook tegen mijn cliënt gezegd, we gaan het proberen bij het hof in Den Haag.. maar helaas is die procedure nu stopgezet. Ik heb u dat proces-verbaal toegestuurd en het hof Den Haag die speelt de bal door naar Amsterdam en zegt hopelijk komt er in de regeling ook iets wat goed is voor uw cliënt, maar ik heb tegen mijn cliënt gezegd als het niet lukt dan zit er voor u niets anders op dan naar de schuldsanering te gaan. En dan heeft hij het geluk dat hij een huurwoning heeft want dan hoeft hij zijn huis niet te verkopen.

Voorzitter: Ik begrijp dat uw cliënt in een moeilijke positie verkeert, alleen de vraag van mijn collega was.. hoe werkt deze regeling nou uit in een individueel geval zoals dat van uw cliënt? Wat ziet hij zelf als zijn nadeel? Wat is de hoogte van de lening? En wat zou hij gecompenseerd krijgen? Nou die informatie, wat zou hij gecompenseerd krijgen onder deze regeling, krijgen we straks na de onderbreking van meneer Knigge.

Jongste raadsheer: Nog één vraag.. even in praktische zin.. u zei dat, even helemaal daar gelaten al uw andere bezwaren, de regeling ook niet eenvoudig toepasbaar is want mensen kunnen dat niet aanvragen zonder deskundige bijstand? Nou kreeg ik, maar dat ligt eigenlijk aan mij, de indruk dat het wel meeviel wat er ingevuld moest worden. Inkomensgegevens en een paar betrekkelijk overzichtelijk vaste lasten, maar dat is blijkbaar niet wat de ervaring van uw cliënt is?

Mr. Dommerholt: Nou ik heb daar niet zoveel ervaring mee maar meneer Knigge gaf net al even aan dat bij de koopsommen alle informatie al bekend is dus daar kan het wel berekend worden. Maar als je praat over overkreditering waarbij curatoren inderdaad een wat soepelere norm hanteren, zoals het hof heeft ontwikkeld in de aandelen lease zaken...ik zou u adviseren schaf 'm af want dat geeft waanzinnige hoeveelheden werk... maar...(wordt onderbroken)

Jongste raadsheer: Dat nu daar gelaten.. maar wat zou er nu in dit geval moeten worden aangeleverd?

Mr. Dommerholt: De mensen moeten allemaal gegevens over hun lasten aandragen van jaren geleden..

Jongste raadsheer: Daar zit het in... lasten over het verleden?.. met bewijsstukken, begrijp ik?

Mr. Dommerholt: Ja, en die hebben de mensen niet direct beschikbaar dus het kost vele uren in iedere zaak om dat te verzamelen en dan heb je nog niet alle gegevens want dan zijn ze weer verhuisd.

Voorzitter: Maar ik begrijp dat een volmacht aan de belastingdienst ook voldoende was?

Mr. Knigge: Ja, dat is voldoende. We zullen er straks op reageren.

Het hof onderbreekt de behandeling voor een pauze.

Horen van belanghebbenden

5. Na hervatting van de behandeling geeft de voorzitter de belanghebbenden die hebben aangegeven het woord te willen voeren, de gelegenheid dit te doen.

De heer [A]: Het gaat bij mij om een doorlopend krediet. Ik vind dat...men praat over zorgplicht. Ik vind dat men daar dus allemaal, ook de curatoren in gebreke blijft, wat omtrent de zorgplicht aangaat. Men gaat personen zoals ik en vele anderen dwingen om gelden te betalen, die dus contractueel is vastgelegd en getekend door de DSB Bank enzovoort...voor een dienstverlening. Die dienstverlening heeft men dus in oktober 2009 stopgezet omdat de DBS Bank failliet is gegaan. De wijze waarop de DSB Bank failliet is gegaan is dus gewoon ons pakkie aan niet, maar pakkie aan van de overheid. Niet van ons in mijn optiek. Overheid heeft dus nu een overkoepelende organisatie aangesteld op Europees niveau om dus de banken enzovoort te controleren, wat toentertijd de Nederlandsche Bank moest doen, de president daarvan en al zijn discipelen die hem erop moest wijzen van "hé, luister het gaat fout daar". Gevraagd en ongevraagd. En dat schijnt dus een beetje ingebreke te zijn gebleven in mijn optiek. De Algemene Voorwaarden van de contracten die opgemaakt zijn destijds; artikels deugt niet, toepassing recht. Op de overeenkomst is Nederlands recht van toepassing. Als men contractbreuk pleegt, wat dus nu gebeurd is vanaf 2009 betekent dat ze strafbaar zijn. De nazorg, wat nu allemaal gebeurt, is fout. Men praat verder in de voorwaarden over doorlopende kredieten alleen maar over verduistering, dat is artikel 88f. Dat is alleen van de verzekeringnemer en niet van de verzekering geveer. Wij zijn in een onmogelijke positie gemanoeuvreed door ondeskundigheid van anderen. Waar wij voor moeten boeten. Ik betaal nog steeds voor een bepaalde dienst die ik niet krijg. In het jaar 2007 was dus het kredietpercentage wat ik moest betalen 7.4% maar nu is deze zo hoog gestegen dat ik alleen nog maar rente betaal in plaats van ook aflossing erbij. Ik noem dat dus een verkapte vorm van oplichting, als ik zo vrij mag zijn. En het maakt me niet uit of dat dus voor de curatoren zijn of voor wie dan ook. Ik vind dat gewoon niet kunnen.

Voorzitter: Wat is uw huidige rente?

De heer [A]: Mijn huidige rente is uit mijn hoofd 8%, nog wat, uit mijn hoofd.

Voorzitter: En welke dienst krijgt u niet, die u wel wilt hebben?

De heer [A]: Beschikking over mijn gelden, die dus contractueel afgelegd zijn.

Voorzitter: U kunt geen geld meer opnemen?

De heer [A]: Nee, sinds 2009 niet meer. En ik heb dus speciaal, in verband met mijn bedrijf. Ik heb een horecabedrijf. Ik heb speciaal een doorlopend krediet genomen erbij voor de lopende zaken allemaal... en ja, al die jaren word je een klein beetje benadeeld.

Voorzitter: En de compensatieregeling? Wat vindt u daarvan?

De heer [A]: Een tikkeltje een aanfluiting.

Voorzitter: Want?

De heer [A]: Men gaat personen compenseren. Men heeft in de loop van de tijd zoveel moeten betalen voor een bepaald bedrag wat men leende.. het zij of je een hypotheek hebt of een andere.. maakt allemaal niet uit. Men betaalt daar giga veel aan. En nou willen mensen, de curatoren of wie dan ook daar straks over gaat beslissen, een klein deel van die gelden wat al betaald is en wat betaald moet worden terugkeren aan de mensen. Dus een hoop mensen hebben al dubbel dwars het veelvoudige daarvan al betaald. Dus ik noem dat gewoon een sigaar uit eigen doos.

Voorzitter: U vindt de regeling te mager?

De heer [A]: Veel te mager.

Voorzitter: Wilt u andere dingen opmerken of is dit het?

De heer [A]: Ja.. ik kan wel verder doorgaan maar dat zijn mijn grieven. Ik vind gewoon dat wij zeer benadeeld worden op deze wijze en ik vind het een vorm van oplichting, dat wou ik wel bekend stellen.

Voorzitter: Dank u wel.

De heer [C]: Om de rechtmatigheid vast te stellen van de door onze zoon afgesloten geldlening met de daarbij gekoppelde verzekeringen, richt ik mij tot u om de volgende reden. Om niet teveel in details in te gaan achten wij het wel belangrijk om te vermelden dat onze zoon een problematische achtergrond heeft. Diverse hupverleningsinstanties en speciaal onderwijs hebben er toe geleid dat hij binnen zijn vermogen een zo normaal mogelijk leven kan leiden. Dat neemt niet weg dat wij als

---

zijn ouders te alle tijden alert zijn en bij moeten springen wanneer dat nodig is. Zelfredzaamheid speelt in de huidige samenleving een belangrijke rol. Onze zoon heeft willen laten zien dat ook hij in staat is on zonder hulp zelfstandig te opereren. Buiten ons weten om heeft hij vanuit een benarde positie financiële hulp gezocht bij de DSB Bank. Hier werd hij overmand en overschreeuwd door mensen waar hij niet tegen opgewassen was en waartegen hij geen verweer kon bieden. Wij als ouders hebben hem hiertegen destijds niet kunnen beschermen en zetten ons daarom in om te onderzoeken of het rechtmatig is en zijn bereid om de lening tegen een marktconform tarief af te kopen. Wij voelen het ook onze plicht om te dit te moeten omdat het voor ons als ouders hartverscheurend is en onverteerbaar is om te zien dat je kind hier mentaal aan kapot gaat. Ik dank u.

Voorzitter: Voor alle duidelijkheid, u zoon heeft een lening gesloten bij de DSB Bank?

De heer [C]: Ja, buiten ons medeweten om.

Voorzitter: En heeft hij zich ook aangemeld voor de compensatieregeling?

De heer [C]: Dat hebben we gedaan, ja.

Voorzitter: En wat is daarbij uitgekomen?

De heer [C]: Nog niets.

Voorzitter: Maar wel aangemeld?

De heer [C]: Ja.

De heer [D]: Het meeste is eigenlijk wel gezegd. Wij hebben wel heel veel vraagtekens gezet bij wie de regeling moet uitvoeren en hoe betrouwbaar dat is want ik heb nu een regeling ook met de curatoren afgesloten en die wordt nou heel anders uitgevoerd dan als dat indertijd afgesproken is, waardoor ik persoonlijk in moeilijkheden zit terwijl de curatoren ervan af weten. Dus een regeling zegt voor mij niet zoveel als die niet nagekomen wordt, terwijl het ook nog op schrift staat ook nog. Ja...wat moet je dan daarmee?

Voorzitter: En als u het hebt over de uitvoering van de regeling wat zijn dan uw grootste zorgen? Voor die uitvoering?

De heer [D]: Nou...men heeft het over compensatie dit en compensatie dat.. maar mijn mening is gewoon van...de DSB Bank is fout geweest, die heeft iedereen fout voorgelicht en heeft eigenlijk iedereen gewoon bedrogen en daar altijd profijt van getrokken, die moet dan ook gewoon de volledige schade betalen. Dat moet niet bij de gewone man weggkomen.

Voorzitter: U... laten we zeggen dan...denk ik, dat uw grootste bezwaar is dat u de compensatie, de schadevergoeding niet hoog genoeg vindt?

De heer [D]: Ik weet niet hoe hoog dat die wordt. Ik moet me daar nog voor aanmelden. Ik weet niet hoe hoog dat die wordt. Maar als ik naar mezelf kijk, als ik de rente reken plus de koopsompolis dan heb ik al meer dan het het bedrag dat nog open staat betaald.

Voorzitter: U heeft een lening en een koopsompolis?

De heer [D]: Nee, ik heb koopsompolissen overgesloten... ik had een persoonlijke lening lopen en die is overgesloten en daar was het verplicht om koopsompolissen bij te nemen. Dat werd een tweede hypotheek, maar dat hoorde ik pas bij het ondertekenen van het contract op kantoor. Daar werd mij dat pas verteld en daarom werd de tweede hypotheek geen € 30.000,- maar € 65.000,-. En daar ben ik het schip mee in gegaan.

Voorzitter: Oké, ik begrijp het. Zijn er nog andere dingen die u wilt aanvoeren?

De heer [D]: Ja, ik vind het een beetje raar als je hier voor € 200,- in het uur zit, dat je er dan voor de cliënten bent. Dat wou ik wel even kwijt. Ik hoor dat er hier mensen zijn die voor € 200,- per uur pakken...nou dat verdient de gewone man in een dag nog lang niet.

Voorzitter: Dat vindt u geen redelijke vergoeding?

De heer [D]: Nee, dat verdient volgens mij onze minister-president nog niet. Dus wat dat aangaat vind ik dat een beetje wel heel erg veel.

De heer [E]: Ze hebben beleggingen en aandelen voor mij gedaan maar ze hadden mij niet uitgelegd dat het over aandelen en dat soort dingen ging. En dat is een probleem nu...dat ze steeds meer en meer geld willen hebben. Ik kan niet meer aflossen.

Voorzitter: Heeft u zich aangemeld voor de regeling?

De heer [E]: Ja ik had me al lang aangemeld maar ik heb geen bericht terug gekregen. Ik had een maatschappelijk werkster die al mijn brieven opstuurde en zij heeft toen ook gebeld naar de DSB Bank omdat ze geen reactie kreeg op de brieven. Dus ik heb me wel aangemeld voor de compensatieregeling maar ik heb nog geen voorstel gekregen.

Mevrouw [F]: Zoals iedereen hier ook zegt...onder valse voorwendselen hebben wij papieren moeten tekenen. En...bij mij is het zoals die advocaat het ook zei gegaan, thuis op bezoek...mijn man lag ziek op bed, hij was amper een paar dagen uit het ziekenhuis.. en die mensen kwamen met papieren en zeiden dat ik gelijk moest tekenen. Mijn man die tekenende ook en naderhand kregen we te horen dat we een

---

lening hadden afgesloten van € 35.000,- in plaats van € 20.000,- wat wij hadden gevraagd.

Voorzitter: En komt dat omdat daar koopsommen in zaten of weet u dat niet?

Mevrouw [F]: Ik weet het niet. En mijn huis is verbrand geweest en ik heb die papieren niet. Ik heb tig keren naar ze gebeld en ze gevraagd om mij een nieuw dossier te sturen maar ik heb het tot op heden niet gekregen. Dus ik kan niks bijhouden.

Voorzitter: Heeft u zich wel aangemeld voor de regeling of dat nog niet?

Mevrouw [F]: Nog niet. Elk jaar als ze dingen voor mij sturen.. je ziet niet wat je betaalt hebt. Ik betaalde al vanaf 1995 450,- gulden en nu betaalde ik € 450,-. Pas toen de bank failliet is gegaan hebben de curatoren excuses aan mij gestuurd en gezegd dat ik € 50,- per maand kan gaan afbetalen. Maar ik ben al 9 jaar afgekeurd. En ik kan niet meer terugkeren. En ik kan het ook niet meer betalen dus ik ben gestopt.

Voorzitter: Met betalen?

Mevrouw [F]: Ja. Ik kan het niet meer ophoesten. Ik moet de huur betalen. Ik krijg maar € 900,- zoveel per maand. En met die € 900,- zoveel moet ik alles betalen. Ik kan het niet.

Voorzitter: Duidelijk. Dank u wel.

De heer [G]: Ik heb in november 2002 samen met mijn nu ex-vrouw een doorlopend krediet van € 25.000,- tegen een variabele rentepercentage van 8,9% met een looptijd van 240 maanden en een aflossing van 2,5 % afgesloten. Waarbij ik dan € 179,- in de maand zou betalen. Dat houdt in dat ik na 20 jaar dus een bedrag zou hebben betaald van bijna € 43.000,-. We zitten nu 9 jaar verder en de DSB heeft zonder enige vorm van communicatie de rente verhoogd naar een effectieve rente van 13,8%. En nu heb ik al meer als € 50.000,- betaald (dus na 11 jaar) en er staat nog een bedrag van € 9000,- open.

Dat houdt in dat ik dus nu al een € 34.000,- aan rente heb betaald. En als je dan vraagt, want ik heb laatst gehoord dat de rente wat gezakt was, ...en dan bel ik op om te vragen hoeveel de rente is...maar nee, dat kunnen ze niet. Dan moet u zijn bij Houweling en Kars die het incasso gedeelte regelen. Ik bel Houweling en Kars op en vraag om een jaaroverzicht...krijgt u niet. Ik wil graag weten wat de rentestand is... dat weten wij niet dan moet u bij een ander zijn.. En zo blijf ik maar van het kastje naar de muur gestuurd worden.

Ik betaalde € 400,- per maand. Ik ben vier jaar bezig geweest voor een lastenverlichting... twee maanden geleden kreeg ik een brief binnen van Quion, een administratiebedrijf dat in de hand is genomen, dat ik ineens € 217,- nog maar hoeft te betalen per maand. Mijn ex betaalt ook nog € 100,-. Ik heb toen weer een brief geschreven en gevraagd hoe komen jullie in godsnaam aan die € 217,-?

Dat wil ik graag weten. En wat is het rentepercentage dat ik moet betalen? En weer... ik krijg geen antwoorden.

Voorzitter: Goed, duidelijk. Dank u wel.

De heer [H]: Ik ben een doorlopend krediet aangegaan bij de DSB.

Op het moment dat de DSB failliet is gegaan heb ik geprobeerd via de mail contact te zoeken, omdat ik niet meer in staat was om geld op te nemen. Ik vroeg ook naar mijn doorlopende krediet... daar is een bepaalde rente aan vastgekoppeld en die is hoger dan mijn persoonlijke rekening. Dus ik heb gevraagd hoe dat nou zit. Geen antwoord op gehad.

Ik ben daarna heen en weer gaan mailen met de DSB. Daarbij heb ik ook een aantal vagen opgestuurd en daar heb ik ook geen antwoord op gehad. Op een gegeven moment heb ik besloten de betaling in te vriezen want anders aanvaard ik stilzwijgend de voorwaarden die jullie nu hanteren. Ik ben daarna door een aantal incassobureaus benaderd, ik ben gespamd via mail, telefoon, etc..

En het bedrag wat ik toen geleend heb is nu vele, vele malen hoger. Ik zie in de compensatie, die men op dit moment heeft aangeboden, dit helemaal niet meer in terug.

De kosten die zijn gemaakt door incassobureaus. In de tussentijd zijn vier incassobureaus bezig geweest met mijn zaak, waardoor het te betalen bedrag stukken hoger is dan wat het uiteindelijk was.

Voorzitter: Vooral door de incassokosten?

De heer [H]: Ja, door de incassokosten. En je kunt ook niet zien of dit een juridisch geldig percentage is die zij hanteren voor de kosten. Dit zie je nergens in terug. Er zijn zoveel brieven geweest van incassobureaus en van de DSB, die zo wisselend en tegenstrijdig zijn dat de betrouwbaarheid zeg maar... in welke brief ik nu wel moet geloven... welke brief ik niet moet geloven... ja... ik ben het gewoon helemaal zoek. Om terug te komen op het feit... dat ik op een gegeven moment incassobrieven binnen kreeg, kon ik ook nergens terecht met deze zaak. Ik heb een rechtsbijstand, die nam mijn zaak niet aan en de advocaten die wel de zaak wilde aannemen vroegen bedragen die hiervoor genoemd werden en dat ik gewoon absoluut niet kan betalen. Dus dan zit je met een zaak waarin ik persoonlijk vond dat ik op bepaalde punten gewoon antwoord wil hebben... of eis in principe... ik vraag gewoon aan een bedrijf waar ik een overeenkomst mee heb gesloten.... en die als eerste instantie haar afspraken niet kan nakomen, want een doorlopende rekening betekent dat je een bedrag leent en dat je maandelijks kan afbetalen en dat je van het bedrag iets kan opnemen.. nou die voorwaarden konden zij niet bewerkstelligen, maar ik moet wel gewoon doorbetalen... dus dat is gewoon....

De voorzitter: Oké... heeft u zich trouwens al aangemeld voor de regeling of niet?

De heer [H]: Nee... omdat ik de compensatieregeling die ik schriftelijk binnen heb gehad..... ik ben geen mongool maar ik ben ook geen leek.. ik begreep het enigszins wel, maar er waren nog wel heel veel vragen.

En ik moet ook eerlijk stellen. Ik heb alle correspondentie bewaard. Ik heb echt ongeveer 3 mappen vol en ik verbaas me er eigenlijk over dat ik pas in de afgelopen twee brieven de bedrijven PAL en SBR zie. Daarvoor heb ik nog nooit van deze organisaties gehoord.

Voorzitter: U weet inmiddels dat dit belangenorganisaties zijn?

De heer [H]: Ja, dat heb ik ondertussen begrepen. Maar ik wil alleen maar aangegeven dat de communicatie.... het is....

De voorzitter: U bent er niet heel erg tevreden over?

De heer [H]: Nee, laten we het maar zo stellen.

Voorzitter: Dan als laatste, mevrouw [I].

Mevrouw [I]: Ik spreek namens mijn man, de heer [ ]. Toentertijd kende ik hem nog niet, in 1999. Hij heeft toen een lening afgesloten bij Frisia een onderdeel van de DSB, u wel bekend denk ik. Het gaat om een bedrag van € 27.500,-. Mijn man had al consumptieve schulden. Dit waren verschillende schulden en dit wilde hij graag onderbrengen bij één bank. Nou....hun kwamen met hele leuke rente voordelen, dus dat heeft hij gedaan.

Maar bij het afsluiten van deze lening, een zogenaamde spaardirect krediet, zou mijn man na 15 jaar het totale bedrag inclusief rente hebben afgelost. Zo werd hem verteld door de desbetreffende adviseur. Mijn man moest er wel een verzekering bij afsluiten van Hollands Welvaren, nu inmiddels heet het Tadas, van € 81,- per maand. Maar wat blijkt nu? Dat is niet het geval. Mijn man lost alleen maar de rente van circa € 260,- per maand af en blijft dan zitten met een bedrag van € 27.500,- minus het gespaarde bedrag van circa € 9.500,- van de verzekering van Tadas. Ja...en toen heb ik dus ook gezegd.. Ja... bij een eventuele koop van een huis kan ik mij indenken dat mensen gedeeltelijke aflossingsvrije lening geven en gedeeltelijk aflossen, maar mijn man heeft dit helemaal niet. Dus totaal geen onderpand. Dus ik zit ook met de vraag; Hoe zit het met die zorgplicht. Waarom gaat iemand dit zo voorstellen? Ik vind het gewoon schandalig. Het is gewoon...dan denk ik leven we hier nou in een derdewereld land of waar zitten we hier...nou...ja maar goed..

En dan wil ik dus...namens mijn man ook vragen om een compensatie over al die betaalde rente want dat is inmiddels al een rente van € 43.000,-. Het kan nu toch niet zo zijn dat wij... indirect....ik ben nu gehuwd, sinds 2005, met de heer [I] dat wij nu weer het bedrag moeten betalen van € 27.500,- plus alle rente.

Voorzitter: Ja.

Mevrouw [I]: Kijk we zijn nu al ongeveer drie jaar in onderhandeling met de curatoren van de DSB en die komen alleen maar met het voorstel van compensatie over de verzekering van Tadas. Nou daar kwamen ze aan met een bedrag van € 23.037,- ...nou joepie wat waren wij blij....maar goed, dus niet.

Nu wil ik hier gewoon eens uitsluitel over. Want ik denk... ja dat kan toch niet zo zijn dat we inderdaad weer het hele bedrag moeten betalen met weer al die rente. Dan kom je er never nooit van af.

Voorzitter: Ik begrijp uw probleem. Ik kan het nu niet voor u oplossen maar ik begrijp het probleem.

Mevrouw [I]. Nee, maar ik moest dit toch even opbrengen.

Voorzitter: Goed. Dank u wel.

Mr. Dommerholt: Mevrouw [I] mag ik u even wat laten zien....
Als u mij toestaat voorzitter?

Voorzitter: Ja, zegt u maar wat het is.

Mr. Dommerholt laat het hof als voorbeeld een overeenkomst van De Vliet Voorschot Bank zien waarin wordt gesproken over een aflossingspercentage van 1,5%. Het valt hem op dat al deze mensen aangeven dat zij dachten dat ze gingen aflossen, terwijl in het aflossingspercentage in feite slechts rente en geen aflossing zat. Het betreft slechts een voorbeeld en het ziet niet op zijn cliënt, zodat hij deze niet formeel overlegt maar slechts toont.

Voorzitter: Even voor alle duidelijkheid dit is een overeenkomst van De Vliet Voorschot Bank en daar staat bij.... aantal aflos vrije maanden 180, aflospercentage 1,5% en termijnbedrag € 470,-. Goed. Dank u wel.

Nadere reacties verzoekers

6. De voorzitter geeft de raadslieden van de verzoekers de gelegenheid om te reageren op wat er is gezegd.

De voorzitter vraagt verzoekers om specifiek in te gaan op de groep belanghebbenden die zegt dat zij tegen aantrekkelijke variabele rente zijn ingestapt en dat die rente vervolgens niet marktconform is verhoogd, terwijl zij geen aanspraak hebben op vergoeding onder de regeling. Is dit inderdaad een te onderscheiden groep en is het inderdaad zo dat deze groep geen enkele aanspraak heeft of zijn de aanspraken van die groep op een of andere manier verwerkt in bijvoorbeeld de vergoeding voor overkreditering of anderszins?

Mr. Knigge: Ik zou u nog even willen vragen om terug te gaan naar de pleitnota, want naar aanleiding van het betoog van meneer Dommerholt hebben we daar ook naar gekeken... dat tabelletje wat staat op pagina 33. Ik had de indruk dat daar wat verwarring over ontstond....over hoe we dat nou moeten zien. U stelde daar een paar vragen over. Als u naar die tabel kijkt dan ziet u dat de koopsom inderdaad € 830.000,- is. (lees € 830.000.000,-). Het provisie deel daarvan is € 513.000,- (lees 513.000.000,-), de netto premie die aan de verzekeraars is doorbetaald, waarbij op

basis van de gewone risicodekking aan partijen is verstrekt. Dat het om hele hoge provisies gaat dat heb ik al uitvoerig toegelicht en dat is ook precies de reden waarom de regeling is ingestoken zoals die is ingestoken. Maar dat...dat volledige bedrag, die € 800 miljoen, dat... dat, zoals meneer Dommerholt zegt, schade zou zijn dat bestrijd ik en dat betwist ik.

Ik moet ook zeggen dat het verhaal...het betoog dat meneer Dommerholt net heeft gegeven.....dat is ongeveer hetzelfde betoog als wat hij...denk ik.. in 2011...gehouden heeft voor de rechtbank Den Haag in drie van zijn zaken, die tegelijkertijd behandeld werden. Van twee daarvan zijn de vorderingen door de rechtbank afgewezen en één daarvan hangt nog in hoger beroep. De rechtbank heeft toen het hele dossier bekeken en de argumenten gewogen die meneer Dommerholt toen ook naar voren heeft gebracht namens zijn cliënten. Dat is denk ik...wat ik daarover wil zeggen.

Ik wil graag ook op een aantal andere punten reageren die hij naar voren heeft gebracht.

Het punt van de.....wat u net ook aanstipte... de... verhogingen van de rente.. Misschien kan ik dat illustreren aan de hand van het voorbeeld van de casus van meneer [X], de cliënt van meneer Dommerholt. Ik pak het er heel even bij.... met de goede data...het is juist dat het contract is gesloten op basis van een actierente. Dat was ook duidelijk. Als ik me goed herinner dat het in die zaak was... maar hoe dan ook...het klopt dat de rente op een gegeven moment is verhoogd. In 2001 is het toen gestegen van 6,5% naar 7,5%. Even ter illustratie...en om u aan te geven...wat moet u met inderdaad...ongefundeerde...ik zou haast zeggen.....verder niet onderbouwde beweringen dat er gigantische rentestijgingen hebben plaatsgevonden. In 1999 was de rente 6,5% het is toen geleidelijk aan verhoogd tot 7,6%, toen is het gedaald....er is toen een lagere rente gegeven en dat heeft geduurd tot.... Als ik het goed hebt want de grafiek is niet helemaal goed te lezen...tot ongeveer 2006. En van 2006 tot 2008 is de rente inderdaad substantieel verhoogd tot 11,5%. Waarna het toen vanaf 2010, toen de curatoren een marktconforme rente beleid zijn gaan voeren, de rente is teruggebracht naar het niveau wat dichtbij de marktrente zit.

Voorzitter: En dat is?

Mr. Knigge: Ik heb het op dit moment niet paraat maar het volgt.....maar er wordt uitdrukkelijk gekeken naar de marktontwikkelingen.

Daarbij moet wel worden aangetekend dat...en dat was het business model van de DSB... er werd gezegd niet marktconforme rente stijgingen...wat marktconform is...dat kan heel erg verschillen. Het business model van de DSB was juist...dat men veel fundde met spaargelden waar hoge spaarrentes op werden betaald. Dus de funding voor de DSB was over het algemeen ook veel kostbaarder dan bij andere banken.

De kosten van funding wogen wel degelijk ook mee in de rente die werd doorberekend. Dat neemt niet weg dat er in een aantal gevallen ongetwijfeld....en als in individuele gevallen...die zijn ongetwijfeld aan te wijzen waarin je kan zeggen...

---

ja, deze rente.. die is niet meer in goede verhouding te brengen tot wat er verder in de markt gebeurt

Partijen hebben nadrukkelijk... en ik dat ook al in mijn pleitnota geadresseerd....hebben dit nadrukkelijk... ik heb ook verwezen naar de vindplaatsen in de pleitnota...het aspect van woekerrentes, hoge rentes....nadrukkelijk onder ogen gezien in de onderhandelingen en het is meegewogen in het totaalpakket. En het is verdisconteerd in de regeling zoals die tot stand is gekomen en de overkreditering. Je kan niet precies aanwijzen...van dat onderdeelje heeft betrekking...hangt samen met... inderdaad...het punt van...rentestijgingen...maar het zit in het totale pakket...is het meegewogen.

Voorzitter: Maar er is niet een voorziening specifiek voor mensen die een woekerrente hebben gehad? Zo kun je dat niet aanwijzen in de overeenkomst, begrijp ik? Het moet altijd in het kader van overkreditering zijn?

Mr. Knigge: Nee, het is meegewogen in de overkreditering.

De voorzitter: Iemand die niet overgekrediteerd is krijgt geen compensatie op grond van woekerrente?

Mr. Knigge: Ze krijgen compensatie als ze een verzekering hebben, dan weegt het wel weer mee, want dan wordt daar rente over vergoed. Maar... nee er wordt geen aparte vergoeding betaald voor hoge rentes.

Maar het uitgangspunt is ook... dat mensen die niet overgekrediteerd zijn en vinden dat ze te hoge rentes betalen...die kunnen ook... er zijn meer kredietaanbieders...dus die kunnen overstappen naar een andere kredietverstrekker. Als ze overgekrediteerd zijn dan kunnen ze dat niet..... dan kunnen ze niet overstappen....dat is in de huidige markt een probleem. Maar daar is die compensatie voor de overkreditering ook voor bedoeld.

Mr. Lemstra: Mag ik even aanhaken op dit punt...of is dat buiten de orde?

Voorzitter: Nee...u mag daarop reageren.

Mr. Lemstra: Het is ook aan de orde geweest in de gesprekken en een van de elementen die ook door de curatoren naar voren is gebracht is.....als je dus hierover sprak...dan sprak je al snel over individuele gevallen. Er is wel gezegd, weliswaar is het een te hoge rente en daar kun je van menig over verschillen maar meneer of mevrouw kan ook naar een andere aanbieder en daar werd 3 of 4 % meer nog betaald en dat is gereorganiseerd in een mandje..... zo is het over en weer gegaan en uiteindelijk verdwijnt dat in een reeks van onderwerpen. Hier laat je wat, daar geef je wat en daar speelt ook mee hoe specifiek individueel die dossiers zijn. Is het zo generiek dat je hier een apart thema aan moet wijden of is daar zoveel individueels over te zeggen dat het geen haalbare kaart is. Langs dit soort discussies zijn wij gegaan en uiteindelijk zijn die deelregelingen op die manier tot stand gekomen.

Mevrouw [I]: Dat vind ik niet terecht...

Voorzitter: Mevrouw [I], u krijgt kort gelegenheid om een korte reactie te geven...we gaan niet iedereen af.. maar u wilt heel graag iets zeggen erover? Wat wilt u hierover zeggen?

Mevrouw [I]: Nou, ik vind dus gewoon dat de DSB... al die adviseurs...die hebben gewoon zoveel mensen voorgelogen.
Mensen hebben gewoon gedacht, we kopen een goed product we betalen zoveel jaar eraan en dan zijn we er klaar mee. Zo werd het gebracht. En dan denk ik daar zijn ze hun zorgplicht helemaal niet nagekomen, want ze dachten gewoon, ben je gek als wij het maar verkopen. En ik denk dat meneer Scheringa dat ook tegen al zijn mensen heeft gezegd...zo van..."doe maar lekker een beetje jongens". Dat vind ik dus ernstig, die zorgplicht...dat voorliegen.

Voorzitter: Even voor alle duidelijkheid. Dat op zichzelf genomen wordt aan de kant van verzoekers niet gezegd dat dat niet heeft plaatsgevonden, die schending van zorgplicht. Alleen het gaat er nu om van, hoe zijn vergoedingen in de regeling terecht gekomen.

Mevrouw [I]: Dan horen mensen toch ook vergoedingen te krijgen als ze gedacht hebben: ik heb nu een schuld die ik laat overnemen door een andere bank (dus door de DSB Bank) en na 15 jaar ben ik er klaar mee: dit werd hen ook door de DSB verteld en dan blijkt dit helemaal niet zo te zijn....

Voorzitter: Ja...even dat punt....even wachten mevrouw... We gaan niet alle voorbeelden bespreken, daar leent deze zitting zich niet voor. Dit is even een voorbeeld dat u ook specifiek heeft ingebracht. Dat heeft niet te maken met specifiek een te hoge rente maar dat is dat...laten we zeggen er een misverstand bestond over de looptijd van de lening en het wel rente betalen en niet aflossen.
Ook daar doet zich natuurlijk de vraag voor: is deze groep mensen, die dat aangaat op de een of andere manier in de regeling betrokken?

Mr Knigge: Ik moet in mij geheugen graven...ik weet niet of... laat ik er dit over zeggen: deze discussie is ook precies zo gevoerd in de procedures die meneer Dommerholt heeft gevoerd. Of er een misverstand is of niet... moeten we kijken naar de documentatie en hoe die regeling tot stand is gekomen. En...in die gevallen werd dat gezegd...ik heb dat niet begrepen maar...dat werd niet gehonoreerd omdat het volstrekt helder was uit de contractdocumentatie. Of dat misverstand er is...zou je per individueel geval moeten gaan kijken of er daadwerkelijk een misverstand is. Waar wel rekening is mee gehouden...nogmaals het zit allemaal verdisconteerd in de overkrediteringsregeling. Als het heeft geleid tot de situatie waarin klanten jaren lang teveel hebben betaald of een deel van het krediet wat ze eigenlijk niet hadden moeten aangaan...dat is daadwerkelijke schade. En nogmaals als er geen sprake is van overkreditering...klanten kunnen hun leningen oversluiten of ze kunnen hem inlossen.

Voorzitter: Duidelijk is dat u zegt dat alle regelingen die te maken hebben met krediet als aanknopingspunt hebben dat er sprake moet zijn van overkreditering. En als sprake

---

is van overkreditering dan bestaat er aanspraak op een vergoeding onder omstandigheden. Als er geen sprake is van overkreditering en er is ook niet een ander product dat onder de regeling valt dan is er geen vergoeding?

Mr. Knigge: Daar komt het in de kern op neer.

Voorzitter: Goed, dan hebben we dat in ieder geval duidelijk. U mag weer verder gaan.

Mr. Knigge: U had gevraagd naar de positie van de twee verweerders die meneer Dommerholt vertegenwoordigt, waar zij aanspraak op zouden kunnen maken in het kader van de regeling. Ik zal eerst beginnen met de situatie van meneer en mevrouw [X]. Die hebben in 1998 een eerste krediet gesloten en in 1999 is dat opgehoogd en in die periode zijn ook koopsomverzekeringen afgesloten. Die hebben een looptijd gehad van...een beperkte looptijd...die waren op een gegeven moment afgelopen, en een beleggingsverzekering. De kredieten die toen verstrekt zijn...toen was er géén sprake van overkreditering. Die konden ook precies volgens de geldende VFN-normen en dat is ook één van de discussiepunten in hoger beroep...niet discussiepunt maar ook één van de punten die wij naar voren hebben gebracht in het hoger beroep. Die konden op basis van de geldende VFN-normen, geen overkreditering, gewoon afgelost worden. Het inkomen was zodanig dat dat ook kon. Dus in die zin is er geen sprake geweest van overkreditering. Wel is het zo dat inmiddels de situatie van de familie [X] natuurlijk verslechterd is...inkomen is weggefallen. Er is in het kader van het Bancaire Flankerend Beleid.. wat ook gecodificeerd is uiteindelijk en ook plaats heeft gekregen in de regeling...is puur op grond van hun individuele situatie gekeken naar de betaalbaarheid en is er... ze hebben een schuld van € 45.000,- en hen is een aanbod gedaan, per brief van de DSB Bank dus ik kan er ook naar verwijzen, een aanbod gedaan om € 32.000,- daarvan kwijt te schelden. Dat aanbod is niet aanvaard en we zijn in hoger beroep doorgedaan.
Dus dat is de situatie van [X].

De situatie van [Y] en [Z] is als volgt:

Hier was sprake van een overkreditering. Het huis is verkocht en de hypotheek is ingelost. Er was nog een restschuld na verkoop van het huis. Op basis van de overkreditering wordt een compensatie aangeboden van € 45.000,- en dat is dus overkreditering en voor de koopsommen. En omdat er ook sprake is van een restschuld kan hij ook in het kader van de Bancaire Flankerend Beleid aanspraak maken op toepassing van de restschuld regeling. Dus dat bedrag kan nog hoger worden alleen deze klant heeft zich niet aangemeld, wil zich niet aanmelden of die wil hier geen gebruik van maken. En die procedure die hangt dus nog.

Mr. Knigge vervolgt. Ik heb u aangeboden tijdens de mondelinge toelichting, en als er kennelijk vragen over bestaan...ik merk het ook aan de vragen die u nu nog stelt over allerlei onderdelen...om kort aan de hand van...een voorbeeld aan te geven hoe nou de werking precies werkt van de koopsomcompensatie...dat onderdeel...dan kunt u daar een concreet beeld van krijgen. En hoe het zit met de vergoeding voor...die

---

verband houdt met het krediet. Ik zou u willen vragen of... mevrouw Van Rhijn zal die beide voorbeelden kort toelichten... aan de hand van een korte presentatie.

Voorzitter: We gaan dus nu... een aantal voorbeelden zien van hoe dus nu de compensatie is vastgesteld voor een geval van overkreditering en ook voor een geval van een koopsompolis.

Voorzitter: Het hof is natuurlijk ook bijzonder geïnteresseerd in... hoe nou de compensatie zich verhoudt tot het nadeel dat mensen geleden hebben. Dus... wat krijgt men nou eigenlijk terug als je het afzet tegen het nadeel dat geleden is?

Mr. Knigge: Ja, maar ik denk dat dat juist een van de meest... ingewikkelde vraagstuk is. Want hoe bepaal je wat een nadeel is? Dat is ook iets waar de hele discussie over gaat.

Voorzitter: Ongetwijfeld zal daar ook in de loop van die onderhandelingen waarin toch 26 bijeenkomsten zijn geweest, heb ik begrepen, daar enige aandacht aan zijn gegeven. Dus wellicht zal het schattende wijs moeten, maar wij hebben het idee dat daar wel enige inschatting van kan worden gemaakt. En wellicht kan je dan ook uitgaan van verschillende posities... en dat je zegt van: nou, bij dat standpunt is het ongeveer dat en bij dat standpunt is het ongeveer dat. Maar goed ik geef u eerst het woord om die voorbeelden toe te lichten.

Mr. Van Rhijn laat aan de hand van rekenvoorbeelden zien hoe de compensatie is vastgesteld in een geval van overkreditering en in een geval van een koopsompolis. De daarbij gebruikte overzichten zijn aan dit proces-verbaal gehecht (*zie bijlagenoverzicht*).

Mr. Van Rhijn: Dan begin ik met de vaststelling van de compensatie voor de koopsompolissen (*bijlage 3: voorbeeldberekeningen koopsompolis*). Ik ga naar de tweede bladzijde daar zijn een aantal knoppen aangegeven, die vindt u terug in de WCAM-overeenkomst. We hebben in de onderhandelingen gezocht naar waar de belangrijke bezwaren lagen van de koopsompolissen. En het belangrijkste bezwaar lag.. wat in een kort begrip is samengevat...kostenloading en dat is de provisie aan de ene kant, tekencommissie aan de andere kant. Daarover is afgesproken dat een acceptabele kostenloading zou zijn 40% en in een combinatie die ook is uitgelegd in het pleidooi door meneer De Jong... in een combinatie met een Reaal beleggingsverzekering is gesteld dat er... een rechtvaardiging was voor nog een hogere... korting voor de klant op zijn provisie.. en daar is een percentage van 30% vastgesteld.

De knop B betrof een bodem in wat er redelijkerwijs aan kosten in een polis mag zitten. Dat is € 300,-.

Knop C was de maximum per polis. Dus in iedere polis mag nooit meer dan € 3.500,- aan kostenloading zitten.

En knop D... dat was de rente, want deze koopsommen worden met terugwerkende kracht... wordt de klant herstelt in een lagere bruto koopsom dan hij destijds heeft betaald. De rente die wij hebben afgesproken is 4%.

Het is wel aardig om te zien...ik had een voorbeeld genomen van hoe wij met elkaar onderhandelden...dan werden er nieuwe afspraken gemaakt over deze percentages, dan werd dat doorgerekend en dan gingen wij aan de hand van die nieuwe doorrekeningen kijken...is dit een redelijk resultaat en hoe pakt dit uit in individuele dossiers.

Voorzitter: Mag ik even wat vragen over...bijvoorbeeld knop C, daar staat het maximaal bedrag per polis aan provisie, € 3.500,- en heeft u nog speciale aandacht gegeven aan mensen die steeds polissen hebben overgesloten? Want...geldt dan dat zij per polis € 3.500,- ....

Mr. Van Rhijn: Ja...dus het maakt niet uit of je één of acht polissen had. Voor iedere polis waarin meer kostenloading was dan € 3.500,- werd het meerdere afgetopt.

Voorzitter: Maar het is dus niet zo dat € 3.500,- het maximum is voor alle provisie van alle polissen? Het is per polis?

Mr. Van Rhijn: Nee...laat ik het heel duidelijk zeggen: het is per polis. Daar hebben we in een eerdere instantie wel naar gekeken. We hebben nog...dat heet wel...een schil, maar dat werd zo ingewikkeld...en we moesten ook aldoor goed opletten of wat we afspraken.. of dat operationeel uitvoerbaar was...en toen is uiteindelijk besloten om die schil er weer af te halen, omdat in resultaat het redelijk dicht bij elkaar lag en dus de ingewikkeldheid niet werd gerechtvaardigd door de uitkomst.

Mr. Van Rhijn gaat verder met bespreking van het overzicht compensatie koopsompolissen.

Hier staat 7.5% bij kosten bij afkoop. Dat is later in de onderhandelingen nog bijgesteld naar 3%.

En u ziet dat dit voorbeelden waren die op 10 juli 2011 zijn gepresenteerd, want dat was de status van deze klanten en de rekendatum.....

Onderbreking door mr. Knigge.

Mr. Knigge: Even.. een correctie...die € 3.500,- ...ja zo ingewikkeld is het allemaal.. Die € 3.500,- ...dat is het bedrag wat...maximaal is voor alle polissen...voor zover de koopsom ontvangen provisie van Tadas verzekering/tekencommissie tezamen meer bedraagt dan € 3.500,- Dat is de knop C.

Voorzitter: Per polis, daar ging het om. En niet alle polissen die iemand heeft.

Mr. Van Rhijn: Per polis, daar gaat het om...

Mr. Dommerholt: Mag ik daarover ook even een vraag over stellen? Want ik snap het niet helemaal. Die € 3.500,- is dat het maximale bedrag van... laten we zeggen, alles wat boven € 3.500,- aan provisie is gerekend per polis dat krijgen ze terug?

Mr. Van Rhijn: Ja.. ik ga het u laten zien in een voorbeeld.

We gaan naar de volgende bladzijde. Dit waren dus echte klanten van de achterbannen van de belangenorganisaties. Dan ga ik eerst naar klant A, want dan kan ik even goed uitleggen hoe het werkt. Klant A heeft een bruto premie, dat is het bedrag dat hij betaalt heeft voor de koopsom, betaald voor een ORV van € 1.240,-.

Voorzitter: Misschien dat het handig is als u bij ORV, voor iedereen die hier zit, vertelt wat dat is.

Mr. Van Rhijn: Overlijdensrisicoverzekering. Ik hoop dat ik het verder mag afkorten want het is een heel lang woord, maar ORV staat voor overlijdensrisicoverzekering. En WCP staat voor wooncomfortplan, dat was een benaming voor een polis waarbij arbeidsongeschiktheid werd gedekt, al dan niet in combinatie met een werkloosheidsverzekering. Dus dat was zo'n betalingsbeschermer.

Mr. Van Rhijn: Gaan we even terug naar het voorbeeld.

Bij deze klant, die dus € 1.240,- heeft betaald voor zijn overlijdensrisicoverzekering. Hij had geen Reaalverzekering, dus er gold een maximum provisie van 40%. Dan kwam eruit als een maximale kostenloading, dus de toegestane provisie volgens de regeling van € 496,-. Bij die € 496,- wordt dan opgeteld de netto premie in die koopsom, dus dat is het bedrag wat daadwerkelijk aan de verzekering is betaald. Dat is een bedrag van € 480,-. Dus de aangepaste koopsom die vindt u verderop in het rijtje, die is € 976,-

Voorzitter: Hij heeft al 40% betaald en het had € 976,- volgens deze regeling moeten zijn.

Mr. Van Rhijn: Ja. Dus de compensatie van deze klant is € 264,-, dat is het verschil tussen wat hij aan provisie heeft betaald en wat hij had moeten betalen volgens de regeling. En dan ziet u daarnaast de tabel "compensatie inclusief rente" en dan kunt u zien dat die € 264,- uiteindelijk leidt tot een compensatie van € 373,-.

Ik wil... omdat we nu focussen op de koopsomcompensatie niet teveel aandacht besteden aan de afkoopregeling. Die is redelijk voor zichzelf sprekend. Die ziet u in de twee blokken daarnaast. De systematiek is dat je één keer in de vijf jaar een afkoop kan doen en er is telkens gekeken per polis wat is het eerstkomende moment dat er kan worden afgekocht? Wat is dan de contractuele afkoopsom? Dat is de 78 methode. Dan is daarnaast gezet de lineair methode. En dan is voor een klant die afkoop het meest gunstige afkoopbedrag beschikbaar. En dat is dus in die tabellen daar rechts opgenomen.

Mr. Dommerholt: Mag ik daar misschien meteen een vraag over stellen?
Als u dat goed vindt?

Voorzitter: Ja, gaat uw gang.

Mr. Dommerholt: Ik heb diverse mensen gezegd... probeer inderdaad gebruik te maken van die afkoop, maar dan verzanden ze ook in de bureaucratie omdat ze te horen krijgen van... de aanspraken op die verzekering zijn verpand aan de DSB Bank of aan een andere organisatie, dus het gaat gewoon niet door. En ik ben daar niet doorgekomen. Bijvoorbeeld Tadas, die laat dat weten: nee, kunnen we niet aan beginnen want het is verpand aan de DSB Bank.

Mr. Van Rhijn: Dat klopt want dat is de verplichting die Tadas heeft, want de polis is verpand. Dan moet er contact opgenomen worden met de bank en dan is het antwoord; u kunt de polis afkopen mits u een vervangende polis ter verpanding aanbiedt, die een gelijklopende dekking heeft.

Mr. Dommerholt: Ja... en dat krijgen de mensen dus elders niet, want ze zitten allemaal in de financiële problemen. Dus het feest gaat gewoon niet door.

Voorzitter: Goed. We waren nog bezig met de uitleg van deze compensatieregeling. En u noemde even een praktisch punt. Gaat u door.

Mr. Van Rhijn: Ja. Ik ga door naar klant B.

Jongste raadsheer: Ik heb nog even een vraag in dat zelfde verband. Ik heb toch goed gezien dat in de polis verzachtende regelingen niet voorzien was in een versoepeling van dit afkoopstelsel?

Mr. Van Rhijn: Van het afkoopmoment? Nee, dat is één keer in de vijf jaar. Daarbij is misschien op te merken dat ook klanten die gebruik hebben gemaakt van de compensatieregeling over het algemeen niet tot afkoop van hun polissen overgaan. Dus meneer Dommerholt noemt nu mensen die in betalingsproblemen zijn, maar het overgrote deel van de klanten van de DSB bank zijn niet in betalingsproblemen. En ook die klanten kiezen ervoor om hun polissen te laten doorlopen, dankzij het feit dat zij dus met die compensatie genoeg nemen. Zij mogen wel afkopen maar ze doen het niet.

Mr. Van Rhijn: Ga ik nu naar klant B. Klant B had wel een beleggingsverzekering bij Reaal, dus die komt in aanmerking voor de 30% regeling. Ik ga weer toe naar wat de oorspronkelijke bruto koopsom was. Die was € 8.154,-. Daarvan was dus de maximale toegestane premie volgens de regeling 30%, dus € 2.446,-. Die € 2.446,- wordt weer opgeteld bij de netto koopsom en dan kom je tot een aangepaste bruto koopsom van € 3.538,- (lees 5.838,-).

Het is in de optelling te zien dat dit tot aanzienlijke correcties heeft geleid bij dossiers zoals bij deze klanten, want de totaal compensatie van klant A is geweest € 2.280,- en inclusief rente van € 3.226,- en bij klant B is dat een bedrag € 8.547,- exclusief rente en zelfs € 11.690,- inclusief rente.

Dan kom ik nu aan het voorbeeld waar meneer Dommerholt benieuwd naar was, want dat gaat over het geval waarbij er meer dan € 3.500,- in een koopsom besloten lag.

In principe geldt hier voor klant C dat hij in aanmerking komt voor maximum provisie van 40%. Maar dat maximum leidt tot een toegestane provisie van € 6.599,-. Dat is boven het bedrag van € 3.500,-. Dus de aangepaste bruto koopsom is in dit geval de € 3.500,- die maximaal is toegestaan plus de netto koopsom van € 6.267,- en dan komt er dus een totaal bedrag uit als de nieuwe koopsom van € 9.767,-
En deze klant heeft dus in totaal een compensatie inclusief rente van € 3.162,-
gekregen.

Voorzitter: En dan heeft u nog klant D.

Mr. Van Rhijn: Ja...ik kan nog meer voorbeelden aanhalen maar ik dacht dat ik hier de systematiek duidelijker had gemaakt.

Mr. Van Rhijn: Dan wil ik nu graag u meenemen naar de berekeningen van de overkreditering (*bijlage 4: berekening van de compensatie overkreditering*). Dan is het handig om even deze twee vellen (*bijlage 5: bijlage A bij de berekening van de compensatie overkreditering*) en *bijlage 6: bijlage B bij de berekening van de compensatie overkreditering*), die u heeft gekregen, om die er even naast te leggen. Deze twee vellen geven het overzicht.

Ik zal... om het tempo erin te houden....weglaten wat er allemaal aan uitruil heeft plaatsgevonden. Dus ik ga eigenlijk meteen door naar bladzijde vier van mijn presentatie.

Maar eerst wil ik u even leiden door dat grijze blad (*bijlage 5: bijlage A bij de berekening van de compensatie overkreditering*). Dat noemen wij het inventarisatieblad. In dit geval is, om het niet ingewikkelder te laten zijn dan al het is, niet opgenomen wat deze meneer aan koopsommen heeft. Dat had hij wel. Dat is later in de berekening te zien. Maar normaal gesproken kun je dus op dit ene blad alles zien.

Het eerste blok is de eerste hypotheek, de tweede blok is de tweede hypotheek en het derde blok zijn consumptieve kredieten. Wat hier zichtbaar is, is dat deze meneer in alle drie de categorieën een lening had en een bijzonderheid bij de overkrediteringsregeling van de DSB Bank is dat de tweede hypotheek apart wordt beoordeeld voor overkreditering. Want wij hebben geconstateerd dat dat een veelvoorkomend product was wat door de DSB Bank werd geadviseerd aan klanten. En dat daar zich een aantal specifieke problemen zich voordeden, waardoor wij vonden dat dit apart geadresseerd moest worden dus een extra krediet waarnaar wordt gekeken in het kader van de overkreditering. En die bijzonderheid is dat wij hebben gezegd, het is wel als een hypothecair krediet verstrekt maar we beschouwen het als een consumptief krediet. En de norm van het consumptief krediet is streng want dat betekent dat je de lening, de hoofdsom, in vijftig maanden moet kunnen terugbetalen want dat is de VFN-norm. Dat betekent dus dat als een klant niet voldoende ruimte overhad naast het bedrag wat hij aan woon- en leefnorm nodig had om te leven...dan is het resterende bedrag het bedrag dat mag worden verleend. En als hij dat bedrag maal vijftig overschrijdt dan is er sprake van overkreditering. Maar dat gold dus ook voor de tweede hypotheek, terwijl die een looptijd van normaal twintig jaar had. We hebben daarvan gezegd, dat is weliswaar een tweede hypotheek maar het karakter is

---

over het algemeen consumptief geweest, dus we vinden dat die eigenlijk het verkeerde vlaggetje heeft gekregen. En dat geldt alleen niet voor de tweede hypotheek die vrij kort na het afsluiten van een eerste hypotheek zijn afgesloten, omdat die in de regel vaker verbonden waren met verbouwingen, dakkapellen en dat soort zaken. En om te voorkomen dat we bij ieder dossier moeten gaan bekijken, welke besteding was gebruikt voor de lenig om te bepalen welke van de regeling van toepassing was hebben we een scheidslijn getrokken. Alles wat binnen een half jaar na een eerste hypotheek, of alles voor of na een eerste hypotheek, beschouwen we als hypothecair en alle andere tweede hypotheeken nemen we mee als consumptief. Dat is wat ik wilde zeggen over de eerste pagina.

Dan ziet u het tweede blad (*bijlage 6: bijlage B bij de berekening van de compensatie overkreditering*), dat is de samenvatting van wat ik heb opgeknipt in een aantal losse stukjes omdat losse stukjes nou eenmaal makkelijker lezen zijn dan een heel verhaal. Dus ik begin met het bovenste blokje van die samenvatting, waar vooral ook veel geel in zit en blauw. Hier is dus zichtbaar dat deze klant een hypothecair krediet had van € 206.000,-, een tweede hypotheek van € 31.000,- plus en een consumptief krediet van € 4.698,-.

Per krediet is bekeken, op het moment van afsluiting naar de inkomensgegevens die de klant daarvoor heeft aangetoond, of er sprake was van overkreditering of niet. Ik wil hier graag wat langer op doorgaan omdat meneer Dommerholt aangaf dat het zo lastig was om met de juiste gegevens te komen. Wij zijn ervan overtuigd dat de manier waarop wij de klant begeleiden in het aanleveren van zijn gegevens, dat die vele malen eenvoudiger is dan het voor een klant is om in een procedure zijn overkreditering te bewijzen. Want de klant moet in eerste instantie bewijzen dat er sprake is geweest van een overkreditering.

Wat we hebben gedaan is...we hebben een opvraagbrief gemaakt die helemaal specifiek inzoomt op de kredieten die die klant heeft. En per krediet dat wordt beoordeeld wordt precies aangegeven welke gegevens wij van de klant willen. Daar zit een "maar" bij, want wat wij bijvoorbeeld niet weten is of een klant op het moment van afsluiten nog andere kredieten had lopen. Die zijn relevant voor de normering. Dus wij zeggen de klant, als u op dat moment andere kredieten had lopen toon ze aan want dan kunnen we ze meenemen in de berekening.

Het zelfde geldt voor woonlast. Woonlast is iets...ja, dat moet een klant toch echt aantonen, hoeveel zijn woonlast was. Dat hebben we al makkelijker gemaakt door te zeggen, als je niets aantoont gaan we uit van € 350,- want dan kunnen we in ieder geval de berekening maken. Maar het is natuurlijk vrijwel altijd beter als een klant zijn woonlastgegevens wel aantoont. En dan geven we aan: als je een huurhuis hebt dan moet je dit, dat en dat aanleveren en als je een koopwoning hebt dan hebben we die en die gegevens nodig. En die hebben we dan ook echt nodig, althans we proberen om niet al te flauw te zijn en te zeggen...nou ja... als duidelijk is wat de klant moet aantonen, als dat duidelijk wordt uit andere stukken dan kijken we daar ook naar. En dan wordt dus samengesteld wat waren de financiële elementen die golden voor die klant op dat moment. En dan passen wij de VFN en GFH normen toe.

Dus wij laten helemaal los wat de DSB Bank ooit heeft bedacht als krediet normen, wij gaan uit van de VFN en GFH normen. En dan worden dus de gegevens die de

---

klant heeft aangetoond ingevoerd en die leiden dan uiteindelijk tot de uitkomst van of er wel of geen sprake is overkreditering en hoeveel.

En dan wil ik nog één element noemen. Dat is het inkomen. Het inkomen, daar hebben we uiteindelijk voor gekozen om af te gaan op de gegevens die op de ABS (lees: Aanslag Belastingen Systeem) staan, dat is.. ik vergeet altijd de afkorting.... Het is een formulier van de belastingdienst met een jaaroverzicht van alle...

Mr. Dommerholt: Een biljet van proces bedoelt u?

Mr. Van Rhijn: Nee, dat is old school. Inmiddels hebben wij ABS'en. Dat wisten wij ook niet op het moment dat wij de overeenkomst afsloten, dus daar staan nog biljetten van proces in. Maar wij hebben gaande weg ontdekt dat die er niet meer waren en dat we ABS'en moesten hebben. Dus in de opvraagbrief staat, u kunt een volmacht insturen en dan kunnen wij op basis van die volmacht rechtstreeks naar de belastingdienst en dan vragen wij daar de inkomensgegevens op. Er is één blokje waar wij naar kijken, wat is het bruto jaarinkomen van deze klant en dan gaan wij op die basis de berekening starten. Dus eigenlijk is het heel simpel en voor consumptieve kredieten moet dan ook nog worden vermeld wat de gezinssamenstelling was, maar daar is een mooi formuliertje voor gemaakt. Dus het is echt niet ingewikkeld.

Dan komen we dus tot de berekening. Dan gaat dat in een geautomatiseerde berekening van de overkreditering en daar komt een bedrag uit. Nou in dit voorbeeld (*bijlage 6: bijlage B bij de berekening van de compensatie overkreditering*) blijkt dat deze klant in staat was, volgens de normen, om zijn consumptieve krediet en zijn tweede hypotheek te kunnen betalen. Maar bij de eerste hypotheek was sprake van een forse overkreditering. De overkreditering die er was bij aanvang, was € 70.949,-. Omdat overkreditering een glijdende schaal is, de klant kan meer gaan verdienen en dan krijg je een overkreditering, hebben wij gezocht naar een goede methodiek om die ingroei die veel al wordt voorzien bij het aangaan van een krediet, om die mee te wegen in wat is nou uiteindelijk de schade geweest wat deze klant heeft geleden. Vandaar dat wij uitgaan van een peildatum. Als peildatum is gekozen 31 december 2010. En de overkreditering op dat moment wordt ook gecontroleerd. Daar wordt het gemiddelde van genomen en dat is het uitgangspunt voor de berekening van de overkrediteringscompensatie.

Oudste raadsheer: Maar u houdt geen rekening met inkomensachteruitgang?

Mr. van Rhijn: Nee, want de bank is volgens de norm alleen verantwoordelijk voor het inkomen op het moment van aangaan van het krediet. Dus wat daarna aan ellende kan gebeuren voor een klant, dat is voor risico van de klant. De bank is verantwoordelijk vanaf het moment van aangaan van het krediet. Want ook als er geen sprake is van overkreditering en de klant gaat, bijvoorbeeld vervolgens scheiden dan is de bank niet verantwoordelijk voor het feit dat de lening niet meer kan worden betaald omdat de klant een persoonlijke wijziging is zijn financiële situatie heeft. Dus daar is goed over nagedacht, maar het moment van aangaan van het krediet daar ligt de verantwoordelijkheid van de klant.

Jongste raadsheer: De gedachte zou kunnen rijzen dat dan het ingroeien misschien ook buiten beschouwing zou moeten blijven?

Mr. Van Rhijn: Dat is inderdaad een vraag waar wij natuurlijk ook over gesproken hebben. Maar wat wij nou doen... (onderbreking)

Jongste raadsheer: Om nou de kwade kansen niet en de goede kansen wel mee te wegen... dat zou op het eerste gezicht misschien niet zo evenwichtig zijn als zou kunnen.

Mr. Van Rhijn: Nou, ja.. dat zou je kunnen zeggen. De andere kant is dat wij een compensatie willen bieden voor schade die is geleden. Als je bent ingegroeid dan heb je geen schade meer.

Jongste raadsheer: U benadert het eigenlijk vanuit de andere kant he? U benadert het niet zozeer vanuit de schade als wel vanuit de, ik zeg maar even heel grof, de betalingsonmacht?

Mr. Van Rhijn: Nee, de normen zijn zo ingericht dat de klant in staat moet worden geacht om de lening te betalen. Wij kijken niet naar wat de werkelijke maandlast van de klant was. Want dat is weer een heel ander verhaal. Juist in die aflosvrije kredieten was een relatief lage maandlast ten opzichte van een normatieve hoge maandlast.

Voorzitter: Gaat u verder.

Mr. Dommerholt: Mag ik daar een vraag over stellen?

Als een consumptief krediet in 1999 is afgesloten, dan heb je de VFN norm van 2%, dus dan moet in beginsel zo'n bank (mede ter bescherming van zichzelf maar ook ter bescherming van de consument) wij gaan een 2% norm aanhouden, dat betekent dat die krediet in vijf jaar moet zijn afgelost. Inmiddels komt de regeling van de DSB Bank in 2012, 10 jaar later, maar kijkt u dan naar de situatie op dit moment?

Mr. Van Rhijn: Nee..

Mr. Dommerholt: U gaat met terugwerkende kracht..

Mr. Van Rhijn: Ja, we gaan terug naar de datum van verstrekking, dan hanteren we die 2% norm en we kijken naar hoeveel overkreditering was er nog over in 2010.

Mr. Dommerholt: En als dan iemand destijds vanwege mogelijke overkreditering dat contract niet had mogen aangaan. Hem dat had moeten ontraden...

Mr. Van Rhijn: Dat gaan we zo zien, dan krijgt hij een vergoeding.

Mr. Van Rhijn: Goed. Dan ga ik weer even terug naar bladzijde vier (berekening compensatie verleden 1). De gemiddelde overkreditering voor deze klant was dus € 62.000,-. Gaan we naar de volgende bladzijde (berekening compensatie verleden 2).

Die gemiddelde overkreditering staat weer bovenaan in het plaatje, dus die is zichtbaar. En dan geldt in de regeling dat er een drempel is genomen van € 15.000,-. Die drempel gold niet voor klanten die hadden geklaagd vóór 19 september 2012. En geklaagd, daar verstonden we onder zowel mensen die rechtstreeks bij de bank hadden geklaagd als mensen die via de belangenorganisaties hadden geklaagd. Reden waarom we de drempel hadden opgenomen is dat wij toch een...het feit dat verval en verjaring allemaal zijn opgegeven in de onderhandelingen, wilde wij toch een soort strafkorting geven voor mensen die pas nu, terwijl een krediet is iets waarin je iedere maand aan betaalt en waar je dus ook iedere maand over klagen. Dat is niet tien jaar onzichtbaar, maar als je bent overgekrediteerd dan voel je dat. Nou, dat is dan één van de aftrekposten. We hebben aflossingen, die worden ook afgetrokken. In dit geval was het een aflosvrije hypotheek, maar daar was kennelijk toch een bedrag in mindering gekomen. Het is een heel klein bedrag, niet zo interessant.

En wat er verder voor de berekening van de compensatie overkreditering voor het verleden wordt afgetrokken dat is de koopsomcompensatie. Zoals in het pleidooi is uitgelegd, hebben we gezocht naar de samenhang van de verschillende regelingen en hoe die op elkaar inwerken. In dit geval hebben we afgesproken dat de koopsomcompensatie inclusief rente zou zijn, om daarmee de klant met terugwerkende kracht te compenseren voor de teveel betaalde koopsom. Dat is de reden geweest dat we hebben gezegd, als je dan kijkt naar die overkreditering dan moet je die koopsomcompensatie er wel afhalen, want die krijgt de klant nu alsnog terug inclusief rente die daarover is afgesproken.

Oudste raadsheer: Alleen het rentepercentage is wel verschillend?

Mr. Van Rhijn: Is verschillend, ja klopt.

Mr. Van Rhijn: Ja, u luistert naar een langdurige compromissenstrijd over waar de accenten moeten liggen. Ik kan u zeggen dat die vier procent, dat was een hele dure knop zoals we dat noemden, dus als daar aan werd gedraaid dan had dat meteen enorme effecten op de totaal compensatie. We moesten altijd heel goed opletten op wat we deden.

Dus het is een uitruil geweest tussen, is dat nou exact de rente die de klant betaald heeft, nee dat is het niet maar het is wel een tegemoetkoming die beoogt om terugwerkende kracht te hebben.

Dan ga ik door naar sheet 6 (berekening compensatie verleden 3) en dat is de laatste sheet die betrekking heeft op de berekening van de compensatie over het verleden. We zien hier terug, de grondslag. Dus nadat de gemiddelde overkreditering... daar zijn een aantal aftrekposten en dan houden we over € 41.775,-. Dat was de grondslag. En die grondslag wordt maal looptijd, dus datum van afsluiten tot de peildatum 31-12-2010 maal de afgesproken rentepercentages. Die zijn geweest, 5% voor de eerste hypotheek, 6% voor de tweede hypotheek en 9% voor consumptieve kredieten. En dat zijn dus niet de exacte rente bedragen die klanten hebben betaald op hun krediet. Dat was niet geautomatiseerd te realiseren. Dus wij moesten naar fictieve rentes en dit waren de gemiddelde rentes per kredietsoort die de DSB Bank heeft

---

gevoerd en daarom hebben wij deze drie rentepercentages genomen. En sommigen klanten hebben dus jarenlang veel minder betaald dan die 5% en sommige meer. Het is dus een rekensom van het bedrag maal 53 maanden maal die 5% en dan is dus de compensatie voor het verleden tweeënnegentighonderd nog wat euro.

Omdat de overkreditering niet in alle gevallen weg is op het moment van de peildatum hebben wij ons rekenschap gegeven dat er ook nog een toekomst is en we zijn zo langzamerhand een heel eind gevorderd in die toekomst, maar tijdens de onderhandelingen was het nog echt de toekomst. En daarbij hebben we in eerste instantie gekeken naar een langere periode waar over nog compensatie zou worden betaald, maar dan zouden er wel een afslag plaatsvinden omdat wij nou eenmaal hadden afgesproken dat zaken zoals oversluiting en ingroei allemaal aspecten waren die van belang waren voor de mate waarin een klant schade had geleden. En uiteindelijk hebben we ervoor gekozen om te zeggen, we doen het vijf jaar, maar dan ook voor de volle mep. En dat is dus vijf jaar gerekend vanaf de peildatum.

Als grondslag voor de toekomstige overkreditering (bladzijde 7, Berekening compensatie toekomst 1) hanteren wij de bestaande overkreditering op het moment van de peildatum. En dat is alleen...moet ik het goed zeggen, als die hoger is dan de oorspronkelijke overkreditering dan hanteren wij de oorspronkelijke overkreditering. En dat sluit weer aan bij het principe wat wij hanteerden, dat de bank alleen verantwoordelijk is voor het moment van afsluiten en niet voor wat zich daarna afspeelt.

In dit geval was er nog een overblijvende kreditering van € 53.656,-. Daar gaan weer de afrekposten af, dus de drempel, de aflossing en in dit geval de compensatie koopsomverzekeringen inclusief rente want we kijken nu naar de toekomst dus de klant heeft de compensatie al gekregen, dus dat bedrag inclusief rente is al van de hoofdsom afgegaan. Dan is er in dit geval ook nog een HWS compensatie aan de klant betaald. Die ziet u op de regel "reeds uitgevoerde HWS oplossingen". Dat leidt tot een totaal aftrekpost van € 34.150,- en dan blijft erover € 19.506,- als grondslag voor wederom de berekening voor de overkreditering van de toekomst.

Dan komen we bij de laatste sheet (Berekening compensatie toekomst 2). Daar ziet u weer die € 19.506,-, dat is dus de grondslag. We kijken altijd naar de theoretische einddatum. In de regel schiet iedereen door die uiterste datum van 31 december 2015 heen, maar bij consumptieve kredieten is het ook voorstelbaar dat een krediet tussentijds wordt ingelost, omdat de einddatum voor deze 31 december 2015 ligt en dan is er sprake van een korte periode dat de compensatie wordt gerekend. Maar normaal gesproken, zeker bij deze eerste hypotheek, is dat de volle periode van 60 maanden. Maar u ziet dus wel, de theoretische datum wordt altijd wel uitgerekend. En dan is er voor het toekomstige deel een compensatie van € 4.876,-.

En dan gaan we naar het slot (Berekening van de compensatie) en daar wordt nog alles in samengevat. Compensatie voor het verleden en voor de toekomst gezamenlijk € 14.101,-. Klant kreeg ook nog een HWL verzekering in compensatie, dus in totaal heeft deze klant € 21.476,- compensatie gekregen.

Voorzitter: Dank u wel. Zijn hier vragen over?

Mevrouw [I]: Ik heb nog even één opmerking.

Voorzitter: Ja, dat mag.

Mevrouw [I]: Is er nou totaal geen compensatie zeg maar over de niet nagekomen zorgplicht?

Voorzitter: Ik denk dat u een specifieke zorgplicht op het oog hebt, want op zich zelf genomen is het juist het schenden van de zorgplicht in al die vergoedingen maar wellicht dat u beter een antwoord kunt geven?

Mr. Knigge: Ja, dit zit er wel degelijk in want zoals ik al eerder had toegelicht een schending van de zorgplicht, bijvoorbeeld in een onjuist advies of het ten onrechte verstrekken van meer krediet dan verantwoord is resulteert in een product wat nadeel oplevert voor de klant. En dat nadeel, dat wordt met deze regeling (in het ene geval pakt het anders uit dan in het andere geval).. maar deze regeling biedt een compensatie voor dat nadeel. Dus ja, er wordt wel degelijk een compensatie geboden voor de schending van de zorgplicht.

Voorzitter: Om het heel simpel te houden, schending zorgplicht... laten we zeggen, daar zijn meerdere vormen van maar bijvoorbeeld overkreditering is ook schending zorgplicht. En laten we zeggen... daar net is uitvoerig ingegaan wat dan die compensatie is.

Mevrouw [I]: Ja, over die overkreditering, dat snap ik maar het gaat mij puur om de adviserende rol van de adviseur naar mijn man toe, toen. Zo'n heel ander verhaal ophangen dan de werkelijkheid..

Voorzitter: Ja. Nou, uw specifieke geval... laten we zeggen, dat heeft zich opgelost in de regeling in, dan moet er een overkreditering zijn geweest of een koopsompolis of iets anders.

Mevrouw [I]: Maar moeten we dan de peildatum van 2010 eventueel...

Voorzitter: Dan moet er wel overkreditering zijn geweest. Maar goed, daar zal u in uw eigen geval...zult u zich dan, neem ik aan, moeten aanmelden om te laten uitrekenen wat dat voor u kan opleveren. En dan kunt u zeggen of u het er mee eens bent of niet.

Mr. Knigge: Dat kan. Ik weet niet of mevrouw zich heeft aangemeld maar als ze dat doet dan wordt het uitgerekend.

Voorzitter: Dan kunt u zien hoe dat allemaal uitpakt in uw geval. En u hebt ook een vraag, begrijp ik?

De heer [H]: Ik begrijp niet dat er zeg maar een groep is die naast de pot pist?
Betreffende die compensatie en die overkreditering.

Voorzitter: Als er geen overkreditering was dan wordt er geen vergoeding gegeven voor bijvoorbeeld, te hoge variabele rente.

De heer [H]: Ik vroeg me eigenlijk af, is er een beeld van hoe groot de groep is?

Voorzitter: Dat kunnen we vragen. Is daar een beeld van? Overigens, wij hebben natuurlijk nog geen omlijning van wat een te hoge variabele rente is hè, daar kun je over discussiëren, even voor alle duidelijkheid. Dus het is moeilijk om te zeggen hoe groot die groep is maar ik hoef het antwoord niet te geven. Ik ga eerst even kijken of daar enige informatie over beschikbaar is. Meneer Knigge?

Mr. Schimmelpenninck: Misschien dat ik wat mag zeggen. Van de totale leningen in portefeuille is ongeveer 20% variabele rente. Dus ongeveer 80% van de leningen van die 3,3 miljard zijn vaste rente en 20% variabele rente. Het is juist wat u zegt, het is heel moeilijk om bij die variabele rente te zeggen wat daar de normale rente is. Voor een deel betreft dat weer hypothecaire leningen, waar de klant heeft gekozen voor variabele rente. Daar wordt iedere drie maanden door ons de rente vastgesteld, waarbij wij kijken naar de marktontwikkelingen. Voor de eerste hypotheek in de laagste risico klasse is dat 3 komma zoveel procent. Zodra het om consumptief krediet gaat en de twee H (hypotheken) zijn ook onder consumptief te rangschikken, wordt er bij de DSB altijd onderscheid gemaakt tussen vier klassen van risico. En voor ieder van die klasse is er een gepast rente percentage. Dus al het consumptieve krediet is afhankelijk van variabele rente en in de contracten staat dat DSB die rente dan ook iedere keer kan aanpassen.

We hebben ook gezien, ook vrij recent met de kredietcrises, dat alle marktpartijen dit soort rentes ook naar boven hebben vastgesteld. Daarna zijn de rentes weer gedaald en lager vastgesteld. Maar het is ontzettend moeilijk om tot de normering van de rente te komen voor consumptieve krediet, want dan moet je eerst eigenlijk kijken, hoe groot is het risico. Als Visa Card voor een overschrijding 15% berekent, ja, is dat dan de norm? Als dat als norm geldt dan kan je niet bij DSB over woekerrente praten als het daar bijvoorbeeld 11% is of 10%.

Maar dat is dus een moeilijke kwestie om te bepalen. Ook in vergelijking met andere aanbieders dan bij eerste hypotheek waar alle banken dit soort rentes ook publiceren.

Voorzitter: Ja. Trouwens er werd al wel gezegd dat, ik geloof dat u dat was meneer [H], dat u er niet echt informatie over kon krijgen, wat nou eigenlijk het tarief is? Dat probleem hoeven we nu niet op te lossen maar misschien dat daar nog wel...(onderbreking)

Mr. Van Rhijn: Staat op de website.

Voorzitter: U kunt het allemaal op de website vinden? Ook alle tarieven?

De heer [H]: Daar word ik niet wijzer van. Op de website staan vier verschillende tabellen. Bij welke tabel hoor ik?

Mr. Schimmelpenninck: Ja, dat is oorspronkelijk bij de acceptatie van het krediet gezegd, welke van de vier klassen u zit. Dus...(onderbreking vanuit de zaal)

Belanghebbende: Dat is 11 jaar geleden...

Mr. Schimmelpenninck: Ja dat kan, maar dan kunt u bellen naar ons toe en dan...(onderbreking vanuit de zaal)

Belanghebbende: Ja dat ik dus meerdere malen gedaan maar ik krijg geen antwoord.

Voorzitter: En dat probleem moet zich in ieder geval oplossen. We gaan daar nu niet dieper op in, dat snapt u ook wel omdat we het nu niet kunnen oplossen. Het advies zou zijn, dat hoor ik aan de andere kant, dat u nog een keer belt en dat u vraagt van, welke klasse val ik. Dat kunt u heel gericht vragen; in welke risicoklasse val ik? En vervolgens kunt u op de website het tarief erbij zoeken.

Mr. Van Rhijn: We nemen de gegevens van meneer op en dan bellen we hem terug.

Voorzitter: Blijft u even staan straks, na afloop.

Mr. Knigge: Ongetwijfeld gaan er dingen in de praktijk wel eens mis. Ik bedoel het is een grote organisatie, we praten over meer dan driehonderdduizend klanten... (onderbreking)

Voorzitter: We gaan nu verder hier niet op in, maar u was bezig met uw reactie op het één en ander. We hebben nu de voorbeelden gehad van koopsom en overkreditering. Had u nog andere punten die u in uw reactie wilt verwerken?

Mr. Knigge: Ja, eigenlijk zou ik nog twee punten naar voren willen brengen. Het eerste is, kijk het betoog van meneer Dommerholt die bij herhaling heeft aangegeven dat het buitengewoon complex is en dat het bijna niet mogelijk is voor een klant om zijn schade verhaald te krijgen met zaken als deze. Ik denk, ja dat onderstreept gewoon het belang van deze compensatieregeling. En dat is ook altijd het doel geweest, om een makkelijke, heel toegankelijke en snel af te wikkelen compensatieregeling op te zetten, waarin klanten gewoon snel hun compensatie kunnen krijgen.

De discussie die net ook gevoerd is en ook naar aanleiding van meneer Dommerholt, ook dat onderstreept nog eens dat een regeling, waarin elk aspect afzonderlijk geadresseerd wordt, want je hebt met een veelheid aan klanten te maken, een veelheid aan situaties te maken en ieder geval verschilt net weer anders. Als je daar allemaal recht aan zou willen doen dan kom je ook weer in de compensatieregeling met allerlei vraagstukken als, hoe moeten klanten dat dan aantonen? We kunnen daar wel iets voor gaan regelen maar dan moeten ze het ook aantonen. Als dat zo is dan leidt dat

---

weer tot ingewikkelde bewijssituaties. Dat leidt weer tot verdere vertraging en een nog gecompliceerdere regeling.

In dat onderhandelingsproces is dat allemaal meegewogen en zijn er over en weer concessies gedaan. Er is gewoon gekeken naar een regeling die voor het overgrote deel van de gevallen een redelijke compensatie biedt. Dat niet alles ondervangen kan worden en dat er altijd situaties blijven van bepaalde klanten die zouden zeggen, ik kom niet aan mijn trekken in deze regeling, dat zullen we altijd blijven houden maar daar geldt juist de opt-outmogelijkheid voor.

Voorzitter: Zijn er nog anderen namens verzoekers die het woord willen voeren?

Mr. Knigge: Ja, ik zou graag het woord willen geven aan meneer Lemstra.

Voorzitter: Ja, ik zie nou ook nog een hand... mr. Lieverse krijgt eerst het woord.

Mr. Lieverse: Ja, dank u. Ik wil de vraag van voor de lunchpauze nog proberen te beantwoorden.

Voorzitter: De bijdrage van de verzekeraars?

Mr. Lieverse: De bijdrage van de verzekeraars aan de regeling. En ik doe dat even in de context van het schema wat vermeld staat op pagina 33 van de pleitnota, waar de heer Knigge net ook iets over zei.

Dat schema laat zien dat er in oorsprong, ik rond de getallen even af, 230.000 koopsompolissen in totaal zijn bemiddeld door DSB. En dat daarbij hoort een totale koopsom van € 830 miljoen. Daar zit een bedrag in aan provisie, dat is volgens het schema € 513 miljoen. En dat betekent dat datgene wat de verzekeraars die de koopsompolissen hebben afgesloten, hebben ontvangen aan premie voor deze producten afgerond € 320 miljoen bedraagt.

Misschien is het goed om dit nog even te actualiseren met de opmerking dat van die 230.000 oorspronkelijk bemiddelde koopsompolissen inmiddels een heel aantal is komen te vervallen of is beëindigd. Er zijn nu nog 165.000 polissen met een totale koopsom, ik heb dat even globaal uitgerekend in dezelfde verhoudingen, van € 600 miljoen.

Ik heb even gerekend met een provisiepercentage afgerond van 60%. Dat betekent dat het aandeel risicopremie in dit resterende pakket koopsompolissen voor de verzekeraars dus € 240 miljoen bedraagt. Dit even om de context te schetsen.

Inmiddels hebben de verzekeraars bijgedragen in de context van een tussentijdse beëindiging, waarbij ook rekening is gehouden met de gedachte dat de tot nu toe zichtbare trend over tussentijdse beëindigingen zich naar de toekomst toe zal voortzetten. En op basis daarvan is de geldelijke bijdrage van de verzekeraars ongeveer € 50 miljoen. En die geldelijke bijdrage bestaat dan uit twee componenten die ongeveer fifty-fifty zijn. Die twee componenten zijn: het opgeven van de retour provisieclaim en de andere helft, dat is de extra premierestitutie door de gunstige afkoopregeling.

Dat was wat ik daarover wilde toelichten. Dit is dus, zeg maar, de geldelijke bijdrage van verzekeraars aan de regeling. Dank u.

Voorzitter: Dank u wel. Meneer Lemstra.

Mr. Lemstra: Ik heb een paar korte punten, naar aanleiding van het betoog van de heer Dommerholt. Ik denk dat de heer Dommerholt tijdens het betoog de juridische complexe situatie op een manier heeft versimpeld dat die geen recht doet aan dit dossier en op dat vlak spreekt hij zichzelf ook steeds tegen. Want tegelijkertijd spreekt hij over zeer complexe regelingen die eigenlijk niet goed mee valt mee om te gaan en dat er dus een regeling nodig is, alleen dan moet die regeling wel redelijk zijn. Ik denk dat, als we naar het verzoekschrift kijken, dat dat een illustratie biedt van de diverse, complexe en juridische leerstukken die wij allemaal bij de kop hadden. We hebben bij de bijlagen bij het verzoekschrift allemaal memo's gevoegd waarin de standpunten ten aanzien van leerstukken van artikel 89, verjaring en noem maar op, over en weer zijn weergegeven. Waarbij steeds is gekeken naar de meest actuele stand van de jurisprudentie en de wetenschap. Waarbij we elkaar met allerlei vondsten om de oren hebben geslagen om te zien waar nou precies het resultaat zou uitkomen als deze zaak niet zou kunnen worden geregeld en voor de rechter zou komen. Nou, die enorme grote onzekerheid heeft bij iedere bespreking boven de onderhandelingstafel gehangen. En daar moesten we met elkaar, dat waren echt mensen die op hun gebied over voldoende expertise beschikten en over voldoende specialistische kennis. Er als die er niet was werd die extern ingehuurd. En op basis van al die beraadslagingen hebben we punt voor punt gekeken wat uiteindelijk verdedigbaar was.

Kijk, wat meneer Dommerholt en de belangenorganisatie gemeen hebben is een "afkeer" van een heleboel producten die verkocht zijn door DSB en kostenloading. En daar zijn we het over eens. Het waren heel vaak producten die een schandalig hoge kostenloading hadden. Maar met die vaststelling ben je er niet, want vervolgens moet je kijken of het product dat die meneer of die mevrouw had in de praktijk ook zo schandalig was. Want er waren ook producten die de toets van de kritiek bij een rechter waarschijnlijk wel konden doorstaan. Rijp en groen alles zat door elkaar. Er waren ook producten met een veel lagere kostenloading. Dus hoe moest je nou een gemene deler zien te vinden die recht deed aan grote groepen klanten. Waarbij je onvermijdelijk ook individuele gevallen niet altijd volledig tot zijn recht laat komen. Dat is inherent aan iedere collectieve regeling. Daar is ook een opt-out mechanisme voor bedacht door de wetgever. Daar zijn commissies, zoals er één vandaag aanwezig zijn, om te kijken of in schrijnende gevallen scherpe randjes ervan af kunnen worden gehaald. En er is gewoon een individuele rechter die in een zaak die individueel wordt voorgelegd er naar kan kijken. En daarnaast zijn er nog de routes, rechtstreeks bij de curatoren, dat iemand in zodanige omstandigheden verkeert dat de regeling daar niet in voorziet en dat er toch iets moet gebeuren. En dat gebeurt ook wel vrijwel dagelijks, dat daar oplossingen voor worden gevonden. Al dan niet na tussenkomst van de advocaat van belangenorganisaties.

Dus in die zin, ja meneer Dommerholt we staan aan dezelfde kant. Alleen u versimpelt de zaak door te doen alsof het allemaal oplichting is en allemaal dwaling en bedrog, of een kat in het bakkie als je naar de rechter stapt. Het feit dat u bij de rechtbank Den Haag, helaas voor uw cliënten, nul op het rekest hebt gekregen dat illustreert dus dat er kwade kansen zijn bij een procedure. Want de rechtbank is meneer Dommerholt niet gevolgd in zijn betoog, misschien gaat het hof daar anders over denken of gaat het hof ergens halverwege zitten. Klanten zijn jaren verder, jaren van stress, jaren van kosten en onzekerheid. Het zijn allemaal dingen die we hebben verdiscontereerd bij het accepteren, bijvoorbeeld bij de koopsommen, van 40% kostenloading vinden wij minst genomen verdedigbaar. Had het ook 35% kunnen zijn? Ja, had ook 35% kunnen zijn maar het had ook 43% kunnen zijn. We wisten het niet. We moesten er naar kijken, we moesten gaan kijken wat de markt aan vergelijkbare producten aanbood en vaak was er geen markt. Bijvoorbeeld bij kleine koopsompolissen was DSB vrijwel de enige in de markt die deze dingen aanbood. Dus dan had je geen vergelijkingsmateriaal. Dan kan je bijvoorbeeld kijken, als die mensen geen koopsommen hadden gekocht maar een maandpremie, dus de gewone producten waarbij je elke maand gewoon betaalt. Nou in de tijd dat die producten werden verkocht, bijvoorbeeld halverwege jaren negentig eind jaren negentig, waren dat ook hele dure producten. Pas later is die concurrentie op gang gekomen en zijn die overlijdensrisicoverzekeringen steeds goedkoper geworden door de transparantie eis van het publiek en de concurrentie. Maar in die tijd waren ze ook duur. We hebben deskundigen gevraagd, ook actuarissen, om ons daar inzicht in te laten bieden. Nou, dit hebben we allemaal meegewogen en we zijn uiteindelijk via handjeklap op 40% gekomen. Waarbij we degelijk hebben gekeken wat dan het nadeel was voor een klant, want als een klant een koopsompolis had van € 10.000,-, ja, daar werd ook dekking voor verleend. Als die meneer een dag daarna arbeidsongeschikt zou raken of zou overlijden dan zou er ook worden uitgekeerd. Er werd ook iets voor geleverd, maar er zaten ook hele hoge kosten aan vast. Nou, wat is nou het geval als je 80% kosten hebt betaald, dan heb je dus € 8000,- betaald op € 10.000,- aan kosten. Dat is, vonden wij, onredelijk en onfatsoenlijk. Daar moest compensatie voor komen. Wat is dan de schade? De schade is dan het verschil tussen wat je anders normaal gesproken zou moeten hebben betaald en wat je in werkelijkheid hebt betaald. In werkelijkheid betaalde je € 8000,-, wij hebben gezegd misschien dat je bij een rechter wel op een percentage van 25% uit zou kunnen komen. Dan zou dus de schade kunnen zijn het verschil van die 8000 en de 2500 die volgens de rechter betaald zou moeten worden. Dus dan is de schade 5500. Uiteindelijk zijn we uitgekomen op 40, dus is die schade gefixeerd op het verschil tussen 8000 en 4000. Even in dit concrete voorbeeld. Zo hebben we gerekend en hebben we gezegd, als je daar de goede en kwade kansen tegenover zet en je neemt ook alle andere deelregelingen mee, vinden wij dat voor de grote meerderheid van de groep verdedigbaar en gaan we ermee naar het hof. Want ik denk dat we dat kunnen uitleggen. En voor die gevallen waarin het verkeerd uitpakt, bestaat de mogelijkheid om te opt-outen en voor hun eigen positie er iets beters uit te slepen.

Oudste raadsheer: Mag ik heel even iets aan u vragen in dat verband?

U noemde het voorbeeld van 8000, zeg maar, provisie en 2000 verzekering. Die valt dan toch in de categorie meer dan 3500 en dan krijg je.. (onderbreking)

Mr. Lemstra: Nee... ja, helemaal mee eens. Ik zet even een stap terug.

Mr. Knigge: Zo ingewikkeld is het dus.

Mr. Lemstra: Even een stap terug. Heel goed dat u dat zegt want het geeft mij de gelegenheid, ik probeerde u dus terug te nemen naar de situatie aan de onderhandelingstafel voordat we zijn uitgekomen op de afspraak dat we maximaal genoeg zouden nemen met 40%. Dus in dit voorbeeld, € 4000,- was maximaal acceptabel, maar dan weer met het mindere van 40% dan wel 3500. Dus hier zouden we op 3500 uitkomen, in dit concrete geval. De afspraak is, het mindere van 40% dan wel 3500 per polis. Maar om het even te illustreren, in het begin hebben we gezegd € 8000,- is idioot. Maar wat moet je dan betalen, want er is wel iets voor geleverd. Er is dekking. Er is een product voor geleverd, dus daar moet je voor betalen en iedereen weet dat een verzekeraar winst wil maken en mag maken in dit land. Nou, is dan € 2000,- redelijk of € 3000,? We zijn uitgekomen, in dit specifieke geval, op € 3.500,-. En dat is denk ik ook meteen met een grote omweg, meneer de voorzitter, een antwoord op uw vraag, hoe verhoudt zich nou de regeling tot de geleden schade?.

Wij konden natuurlijk niet in de totale boeken kijken, behalve dan de staatjes die u net zag en die mevrouw Lieverse net bij de hand had. Die getallen kenden we en er zaten ook geduchte rekenaars tussen, want vergeet u niet dat meneer Lakeman het hoogste woord voerde als het om dit soort onderwerpen ook ging. Waarbij wij uiteraard onze eigen duit in het zakje deden, maar er werd wel degelijk, niet alleen door juristen maar ook door economen en andere deskundigen naar gekeken en over gediscussieerd. Dus de suggestie dat daar een aantal advocaten hebben gezeten, al dan niet met mooie uurtarieven die zich hebben laten inpakken, die zou ik heel graag ver van mij werpen. De redelijkheid, de wet heeft de mogelijkheid ingebouwd, en ik denk ook terecht, dat er belangstellenden en belanghebbenden zich kunnen melden, ook hier vandaag ter zitting, om iets te zeggen over de vraag of er een redelijke regeling is bereikt. Even los van het recht dat iedereen heeft om te opt-outen. Om zelf te zeggen, ik wil niks met die regeling te maken hebben. Iedereen in de zaal heeft dat recht en dat weet men ook. Men krijgt er nog een brief over, als de regeling verbindend wordt verklaard en als die termijn van drie maanden wordt gehonoreerd, dan hebben ze dus drie maanden om daar nog eens een keer de tijd om daar nog eens over na te denken en alles te wikken en te wegen. Los daarvan mogen ze nog steeds zeggen of ze iets redelijk of onredelijk vinden.

Meneer Dommerholt kan dat uiteraard ook, maar meneer Dommerholt is niet de spreekbuis voor de klanten van DSB, anders dan de vier klanten die hij hier vandaag vertegenwoordigt. Meneer Dommerholt is niet representatief voor de grote groep klanten, dus alle opmerkingen die meneer Dommerholt heeft gemaakt over oplichting, over strafrechtelijk en noem maar op, zijn persoonlijke observaties die hij in hoedanigheid van advocaat van vier partijen naar voren brengt. En daar stel ik tegenover een aantal belangenorganisaties die hun representativiteit en hun achterbannen aan u hebben toegelicht en die daar andere opvattingen over hebben gemeld. Nogmaals vanuit het gezamenlijke vertrekpunt, een heel aantal van de kwesties die zich hebben afgespeeld en de verhalen die we weer vandaag hebben

---

gehoord van mensen die hier ook het woord hebben gevoerd, dat is natuurlijk buitengewoon triest om te horen. Laten we dat voorop stellen.

Voorzitter: U hebt het over de mogelijkheid van opt-out. Hebt u een inschatting gemaakt van hoeveel mensen mogelijkwijs een opt-out verklaring zullen willen indienen?

Mr. Lemstra: Ja, dat hebben we gedaan. In het geval van de stichting SBR, die had een voorgeschiedenis, die heb ik u uiteengezet met die vijf rechtsbijstandsorganisaties. We hebben in ieder geval één massale voorlichtingsavond gehad in Tilburg, waar klanten van alle vijf rechtsbijstandsorganisaties naar toe zijn gekomen. En die we de regeling, net zoals net werd gedaan door mevrouw Van Rhijn, aan de hand van sheets en voorbeelden (met steeds vijf voorbeelden) hebben we de regeling uitgelegd. En ook tussen de bedrijven door met mensen gesproken. En daaruit bleek een grote mate van acceptatie, van laten we er een punt achter zetten... ik wil het boek sluiten, ik vind dit een redelijk voorstel.. en liever dit dan misschien nog heel lang doorprocederen voor ietsje meer, met als risico dat het minder wordt of misschien hetzelfde, maar dan zijn we jaren en jaren verder. Dus uit die respons en ik heb u de getallen ook genoemd. De overgrote meerderheid heeft die voorstellen aanvaard. En dat waren de voorhoeders in deze zaak. Die zich al hadden gemeld voordat de curatoren benoemd waren. Het waren de meeste actieve partijen, dus dat gaf ons een gevoel dat wij redelijk goed zaten met onze regeling, de bandbreedtes daarvan.

Voorzitter: En waar kwam u dan op uit? Wat voor percentage zou wellicht gaan opt-outen? Naar uw eigen schatting?

Mr. Lemstra: Naar mijn eigen schatting, als u mij vraagt, denk ik dat dat nou misschien 1 of 2% van de mensen.

Voorzitter: En de reacties die u hebt gekregen op de compensatievoorstellen?

Mr. Lemstra: We hebben de statieken daarvan in de eerste termijn aan u voorgehouden.

Voorzitter: Ja, dat weet ik. Toen is er ook gezegd tussen aanmeldingen en afwikkeling daar zit ook nog wat. Daar zat 15.000 gevallen nog, geloof ik, tussen en een deel was nog in behandeling, een deel kreeg niks en een deel had het in beraad. Maar is er ook een percentage dat gewoon zegt, veel te weinig?

Mr. Lemstra: De 1160 aanmelders van de rechtbijstandsorganisaties, ten behoeve van wie ik hier onder meer zit, daarvan hebben 980 het voorstel al aanvaard. Dus 980 op 1160, ik weet niet precies wat het percentage is.

Oudste raadsheer: 80 procent?

Mr. Lemstra: ja, 80 procent.

Mr. Dommerholt: Tienduizenden gevallen zei u toen straks. Van de tienduizenden gevallen hebben zich 1160 aangemeld.

Mr. Lemstra: Nee, nee, er zijn 1160 aangemelde klachten op datum faillissement. Het is zo dat de curatoren administratief niet hebben bijgehouden alle klachten die binnen zijn gekomen nadat de curatoren benoemd waren, zijn als klachten geadministreerd. Maar er staat niet een "R" bij van rechtsbijstandverzekering. Dus die kan ik niet uit de boeken halen van de curatoren. En de rechtsbijstandsorganisaties zijn ook allemaal commerciële concurrenten van elkaar, die hun informatie, laten we zeggen, niet één op één delen. Alleen we weten uit ervaring cijfers dat 60 procent in Nederland zo'n verzekering heeft en als je daar heel voorzichtig naar kijkt dan praten we over tienduizenden mensen die daaronder vallen en die zitten dus ook in die vijftigduizend die zich al hebben aangemeld. Kortom de respons. En wij krijgen natuurlijk ook de zakenbehandelaars van de rechtsbijstandsorganisaties aan de telefoon. Ik heb bij iedere organisatie ook een aanspreekpunt en daar zijn mij geen gevallen bekend, behalve dan het geval waarin mr. Dommerholt zelf voor procedeert. Dat is zo'n klant, met een rechtsbijstandsorganisatie, die zegt, ja ik geef mijn vertrouwen aan de heer Dommerholt want ik vind die regeling niet voldoende. Nou die zijn er, sporadisch, en die kunnen ook op basis van de polis individueel procederen. En dat gebeurt dan ook. De suggestie dat dat moeilijk is, ja het is in die zin moeilijk dat als je bij een rechtsbijstandsorganisatie komt en zegt, ik heb een polis en ik heb een advocaat die de zaak wil doen, gaat die verzekeraar wel kijken naar, is de advocaat gespecialiseerd op dat terrein, wat zijn zijn uurtarieven en wat is zijn analyse van de proceskansen. En op basis daarvan wordt gekeken of er een redelijke zaak is of niet. Dat staat gewoon in de polis. In mijn ervaring wordt daar buitengewoon ruimhartig en fatsoenlijk mee om gesprongen.

Jongste raadsheer: Even ter geruststelling, de rechtsbijstandsverzekeraars gaan dus niet zeggen, wij staan u niet bij als u wilt opt-ouren want dan had u maar mee moeten doen met die regeling?

Mr. Lemstra: Nee. Pertinent niet. Dat zou een doodsteek zijn voor hun eigen business model.

Jongste raadsheer: Het is even goed om u dat hardop te horen zeggen.

Mr. Lemstra. Ja, dat wil ik u graag voor mevrouw de griffier nog een keer herhaald hebben.

Mr. Knigge: Even een aanvulling op uw vraag van net meneer de voorzitter, van hoeveel klanten geven nu expliciet aan dat ze het er niet mee eens zijn en dat ze het te weinig vinden. Ik begrijp dat dat een enkele tientallen is op die viertigduizend.

Mr. Van Rhijn: Het is moeilijk te meten omdat mensen vooral laten merken dat ze niet akkoord zijn door het aanbod niet terug te sturen. Dus we hebben daar geen statieken over. Het enige dat we kunnen meten is wie gaat akkoord en we zien dat de groep mensen die zich in de vooraankondiging heeft aangemeld heel snel akkoord gaat. Dus dat is een andere groep dan de klagers van het eerste uur. En dat rechtvaardigt de verwachting dat nu ook weer als deze regeling verbindend wordt verklaard, de acceptatie erg hoog zal zijn. Er zijn veel mensen blij met deze regeling.

Mr. Lemstra: Ja, als ik even een vergelijking mag maken om het af te ronden. U vroeg mij net naar mijn persoonlijke analyse. Als u kijkt naar de aandelenlease affaire die, laten we zeggen, erg controversieel was en waar heel veel andere belangenorganisaties, waaronder destijds ook de organisatie van de heer Koremans, hier in de zaal, fel oppositie hebben gevoerd tegen de toen bereikte regeling. Daar hebben uiteindelijk, ik meen iets van, 25.000 mensen geopt-out. Wat erg veel was in absolute getallen, maar op het aantal polissen, van ik meen rond de 600.000, was het procentueel niet heel spectaculair. Alleen de absolute getallen waren hoog. Ik verwacht zelf dat dat aanmerkelijk lager zal zijn. Als je kijkt naar de grote stilzwijgende meerderheid hier en het ontbreken van enige oppositie van 305a organisaties, dat dat in dit geval een heel stuk lager zal liggen.

Een laatste opmerking, als u mij even toestaat meneer de voorzitter voordat u wellicht vragen heeft, was over de kosten. Meneer Dommerholt maakte daar een wat minder vriendelijke opmerking over. Dat belangenorganisaties een beetje op het kompas van de curatoren zo'n onderhandelingssessie ingaan. We hebben in de eerste termijn proberen aan te geven dat er een gelijkwaardig speelveld was. Als daar vragen over zijn dan wil ik ze heel graag beantwoorden, want daar hebben we ongelooflijk veel aandacht aan besteed, om juist te voorkomen dat curatoren de gesprekken zouden domineren. En ik denk dat, als u kijkt naar de aanwezige partijen aan die tafel met als achterbannen de besturen en raden van toezicht zoals ze ook zijn samengesteld, dat wel degelijk sprake van een gelijkwaardig speelveld was. De kosten, dat die werden gedragen door de curatoren, de aansprakelijk gestelde partij, dat was niet een soort van gunst van curatoren maar een keiharde eis en voorwaarden van de belangenorganisaties. Waarom? We zaten in 2011 of 2010 voor de keuze, gaan we onderhandelen of gaan we naar de rechter. Had ook via een collectieve actie gekund. Er zijn bepaalde financiële middelen en er is een kas, maar op het moment dat je gaat praten en je laat de kas leeg onderhandelen en na driekwart jaar onderhandelen en de kas is leeg en curatoren zeggen, ja, we worden het toch niet eens. Dan sta je zonder kas en dan moet je nog naar de rechter. Dit kan niet. En dus was de voorwaarde, ja, we willen onderhandelen, ja we staan open voor een regeling op termijn als die redelijk is, maar dan willen we niet dat we op financiële wijze als het ware uit balans worden gehaald, dan willen we dat in ieder geval op voorhand een schikking wordt getroffen over de vergoeding van kosten, zonder enige voorwaarde. Dus zonder enige voorwaarde ter zake de uitkomst van de onderhandelingen. Zo is dat gebeurd in deze onderhandelingen en dat is een voortzetting van de praktijk die ook is gevoerd bij andere grote collectieve acties en die ook al door de rechter al zijn getoetst, in die zin.

Voorzitter: Ja, dat was het? Mogen we hiermee het deel verzoekers afronden?

Verzoekers: Ja.

Nadere reactie mr. Dommerholt namens verweerders

7. De voorzitter geeft mr. Dommerholt de gelegenheid, namens verweerders, te reageren.

Mr. Dommerholt: Ja, meneer de voorzitter, ik heb u daar straks al gezegd, gelet op de omvang van het geheel en het feit dat ik geen team van advocaten om me heen heb, kan ik niet op alles ingaan.

Eerst even een opmerking in z'n algemeenheid. Er is straks door meneer Knigge, dacht ik, gezegd dat toen de onderhandelingen begonnen de rechtspraak niet was uitgekristalliseerd behalve ten aanzien, omtrent allerlei deelpunten en daar heeft hij voor een deel gelijk in, behalve de aandelen lease.

De aandelen lease die loopt helaas ook nog. Het zou mooi zijn als er van de tekortkomingen, die er altijd zijn in die soort nieuwe zaken, dat daarvan geleerd wordt om te kijken hoe je dat zoveel mogelijk kunt ondervangen, want ik zit echt niet en niemand zit te wachten op allerlei procedures. Maar het opvallende is nu juist dat voor de aandelen lease, hebben gedupeerden op zich een veel betere regeling gekregen. In beginsel wordt de hele restschuld kwijtgescholden en krijgen ze ook een deel van hun inleg vergoed. Dus in die zin zijn gedupeerden beter af als met de Duisenbergregeling en de rechtspraak van het hof.

De gang van zaken naar de Duisenbergregeling, daar ben ik niet persoonlijk bij betrokken geweest, maar wel kantoorgenoten. Wij hadden een kantoorgenoot met honderden zaken. Hij had dit uitermate goed voorbereid en hij is buiten het overleg gebleven. Bepaalde juridische punten, was een enorme buffer, die zijn ook buiten het overleg gebleven. Die zijn niet behandeld en het gevolg daarvan is dat er op een gegeven moment een soort van heel andere weg is ontstaan, buiten de DSI en buiten het Kifid om en al jaren lang leidt tot een niet aan mensen te leggen verschil in uitkomst.

Nu nog, wijkt Kifid stelselmatig af. Maar goed, dat is een op zich ander onderwerp maar toch even gewoon langs de zijlijn wil ik dat toch even noemen, want ik heb weleens gedacht, ik moet initiatieven gaan nemen want niemand doet dat, niet omdat ik een eigenwijze doordrammer ben... ja, misschien ook wel een beetje, maar dit ondermijnt het vertrouwen in de rechtspraak. Dat er zo'n verschil is en dat is er nooit geweest. Ook omdat er diverse leden van de Hoge Raad destijds zijn benoemt en nu nog in het Kifid en dat ook super deskundigen zijn.

Maar ik ga even terug naar het niet uitgekristalliseerd zijn. Er is wel uitgekristalliseerd en dat weet u meneer Lemstra en anderen die weten dat als geen ander. Dat in zaken van financiële dienstverlening waar sprake is geweest van een adviesrelatie, dat daar altijd een heel klein percentage eigen schuld moet worden aangenomen. En u hebt dat zelf, ik ben de vindplaats even kwijt, een hele mooie zaak tot aan bij de Hoge Raad, bereikt, waarbij de klant 80% vergoed kreeg van de schade en maar 20% eigen schuld was.

Dat is het uitgangspunt en in die zin is het simpel. Dus moeilijke, complexe zaken moet je proberen te versimpelen en het uitgangspunt is dat de DSB stelselmatig, de heer Schimmelpenninck gaf dat al aan in één van de eerste Tros uitzendingen, in feite is DSB niets anders dan een uit z'n jasje gegroeide tussenpersoon. Daar begint alles en dat eenvoudige kader had tot uitgangspunt moeten worden genomen en ik durf ook best hier te zeggen dat als raadslieden van gedupeerden om hen moverende redenen akkoord gaan met een regeling die wordt afgedaan in het kader van de zorgplicht en je hebt geen enkele juridische kans of je vindt dat dat advisering is maar je bereikt hetzelfde dan heb ik daar geen moeite mee. Maar ik vind dat de gedupeerden op een verschrikkelijke manier in de steek worden gelaten. En wanneer dat uitgangspunt wordt verlaten, en dat uitgangspunt hebben de curatoren gedicteerd. Er was geen enkele ruimte om daarvan af te wijken. Waarom niet? Omdat je dan komt aan de kern van die € 830 miljoen die zou moeten worden terugbetaald in z'n geheel. En er is gekozen voor een andere weg die het nog veel complexer maakt.

Natuurlijk spelen er zaken als verjaren en het niet nakomen van de klachtplicht, waar gelukkig de Hoge Raad een jaar geleden nog eens duidelijk heeft aangegeven dat men niet te ver moet doorschieten en dat in dit soort financiële zaken vooral moet worden gekeken, heeft dan de verzekeraar of de bank er nadeel van ondervonden dat er laat gemeld is. Dat geldt hier allemaal niet, want er is nog steeds een schuld en nog steeds kunnen de mensen hun schade verrekenen.

Ja, over die procedure.. en ik wil daarmee afsluiten en daar blijf ik bij, dat ik het in z'n algemeenheid hoogst onwenselijk vind dat dit soort zaken op deze manier afgedaan wordt, doordat raadslieden en advocaten ook belang krijgen en worden betaald door de wederpartij.

We hebben de aandelen lease gehad, we hebben de woekerpolis affaire gehad. Daar wordt geen algemeen verbindend verklaring van gevraagd omdat dat nog veel groter is en omdat die regeling...ja, die is keihard onderuit gehaald. Niet door advocaten, niet door juristen maar door de mevrouw van Tros Radar, die daar deskundigen over heeft gehoord en sindsdien hebben we daar niets meer over gehoord en dat hangt nog in de markt. En ik heb om die reden ook nog niet gezegd over die regeling van de woekerpolis Hollands Welvaren. Ik heb me daar ook niet uitgebreid in verdiept, maar laten we zeggen, ook daar speelt zich van alles af. Enerzijds in het Kifid, anderzijds bij verschillende rechtbanken en gerechtshoven. De Hoge Raad heeft in één zaak, "Koersplan de weg kwijt", geoordeeld over de hoogte van de te hoge arbeidsongeschiktheidsverzekering. Maar allerlei andere punten die zijn nog niet aan de orde en dat is zo groot en omvangrijk dat ik dat helaas moet laten liggen en ik daar ook niet, laten we zeggen, met veel wijsheid en op basis van actuele jurisprudentie van de Hoge Raad iets over kan zeggen. Maar één ding is dat, hier gaat het niet alleen maar over incidentele onjuiste advisering maar opzettelijke, massale en stelselmatige onjuiste advisering.

En het is redelijk en het correspondeert met de stand van de rechtspraak dat in een dergelijk geval, hoe vervelend het ook is voor de boedel, aan de gedupeerden de overgrote meerderheid van de schade wordt toegekend en daar gaat het mij om. En als het hof er anders overdenkt, het zij zo. Dan zien we wel en hoeveel opt-outers er komen dat weet ik niet. Ik hoop op zo weinig mogelijk want het is echt één grote ellende, maar dat komt niet omdat mensen zo tevreden zijn. U legt mij net in de mond, ja, onvriendelijke woorden en persoonlijke notities van oplichting. De mensen die hier

---

vandaag zijn gekomen gebruiken allebei. Wij hebben dit ervaren als oplichting, zeggen ze. En dan kun je zeggen, ja dat zijn burgers maar zo wordt het ervaren en ik ben ervan overtuigd dat dat ook zo kan worden ingevuld als je er goed naar kijkt. Er wordt gezegd, ja maar meneer Lakeman, die uit het overleg is gestapt omdat hij het uiteindelijk niet eens is met delen van de uitkomst, die heeft tegenover mij gezegd, we zitten er nog maar met 3500 man, ik kan die mensen niet meer helpen. Welke tekst er is verschenen op de website, dat weet ik niet maar een heel groot deel van die mensen hebben geen oplossing. En andermaal, ook als de regeling in de optiek van veel mensen onredelijk is en niet voldoende... dan zeg ik toch, als u het dragen kunt accepteer het maar. Ga naar de curator. Ik stuur de mensen ook allemaal naar de curator, doe maar een aanvraag voor een saneringsregeling. Dit geldt ook voor [Y]. Maar er zijn ook een heleboel gevallen waarin dat niet kan.

Mr. Knigge merkte op dat aan mijn cliënt, meneer [X], € 32.000,- is aangeboden. Ik weet het niet meer uit mijn hoofd maar het is iets in die orde van grootte. Maar het probleem met meneer [X] is dat hij dan nog op zijn zeventigjarige leeftijd zit met een schuld van € 15.000,-, die hij in 5 jaar zou moeten afbetalen via zijn AOW-uitkering. En de man zegt ik heb het geld niet. Ik zei tegen hem, leg het dan opzij want we weten niet hoe het gaat. Hij weet het zelf ook niet meer en dit soort mensen die worden er een beetje ziek van.

Het is trouwens, even om misverstanden uit de weg te zetten, ik begrijp ook niet dat de heer Lemstra dit zo maar overneemt. Het is niet zo dat de rechtbank Den Haag (in de zaak [X]) de vorderingen heeft afgewezen. De rechtbank heeft een tussenvonnis gewezen en daar zijn de curatoren van in hoger beroep gegaan.

Dus het is niet zo dat die vorderingen zijn afgewezen. De rechtbank heeft wel die koopsommenconstructie niet gevolgd doordat ze het in deeltjes heeft opgeknipt. Maar dat was ook op het moment dat ik nog niet die deskundige rapportage heb waarin het gewoon keihard staat, zoals ik al heb verwoord.

Mr. Knigge: Van de zes zaken die toen aan de orde waren, waarvan drie van u, zijn er vijf afgewezen. Eén zaak is gedeeltelijk afgewezen en in één zaak, die van u, daarvan zijn we nu in hoger beroep op een onderdeel die te maken heeft met de beleggingsverzekering.

Mr. Dommerholt: Ja, maar u had het over mijn zaken. U had het niet over die andere zaken.

Voorzitter: Goed. Meneer Dommerholt misschien even aansluiten op wat u nou zei. U zegt, eigenlijk zegt u er zou een wat ruimhartiger compensatie moeten worden gegeven. En dan kijk ik even naar verzoekers, stel nou dat het hof de regeling op wat onderdelen ook wat mager zou vinden. Is er dan nog onderhandelingsruimte? Hoe moeten wij dat zien? Wat gaat u doen in zo'n geval?

Mr. Knigge: Dat is een geheel nieuwe situatie en dat zou ik dan met mijn cliënten moeten gaan bespreken.

Voorzitter: Ja, maar misschien heeft u daar vooraf aan gedacht? Dat die mogelijkheid bestaat?

Mr. Knigge: Daar zijn wij niet van uitgegaan. Wij zijn er van overtuigd dat dit een buitengewoon goed en hard uit onderhandelde regeling is. Die wellicht niet perfect is maar die een redelijke oplossing biedt voor een hele grote groep klanten.

Voorzitter: Ja ja dat snappen we, maar stel nou dat het hof zegt, nou in zijn geheel of op onderdelen.. stel dat hè? het is nog helemaal geen toekomstvoorspelling, maar de mogelijkheid bestaat. Stel dat die mogelijkheid zich realiseert, is er dan enige ruimte om nog met elkaar te praten?

Mr. Knigge: Daar kan ik nu niets over zeggen want dan ontstaat er echt een nieuwe situatie.

De voorzitter: Misschien dat de curatoren daar iets over kunnen zeggen?

Mr. Knüppe: Ook wij worden denk ik overvallen door deze vraag. U weet dat we met dertien verzoekers zitten. Het was ook niet eenvoudig om te zorgen dat iedereen daarin een juiste rol speelde. En bovendien durf ik nauwelijks naar links te kijken, naar mijn operationele mensen, want wat zou dat dan betekenen voor die ruim veertig duizend dossiers die wij al hebben afgewikkeld?

Voorzitter: Ja, dat was eigenlijk mijn volgende vraag.

Mr. Knüppe: Dan zegt u, daar gaan wij als hof niet over want wij kijken alleen naar de toekomst, maar ja, ik moet u eerlijk zeggen dat ik er niet aan zou moeten denken, aan die mogelijkheid.

Voorzitter: Nee, maar even voor alle duidelijkheid. U doet net alsof ik iets heel raars opper maar dit natuurlijk gewoon een mogelijkheid die zich voordoet in dit soort procedures en dan kan ik me gewoon indenken dat u daar vooraf over nadent en dat u zegt, bijvoorbeeld, dit was het, dit was de pijngrens, hè meneer Lemstra zoals u het hebt geformuleerd, of dat u zegt, we gaan toch met elkaar praten. Maar misschien weet u het helemaal niet? Dan mag u het ook zeggen? Maar...

Mr. Lemstra: Conceptueel wordt daar over gesproken, in die zin dat curatoren tijdens de onderhandelingen hebben gezegd dat, kijk er wordt niet met kaarten in de mouw onderhandeld. Op het moment dat er een praktijk zou ontstaan, dat zou de eerste keer zijn, dat een hof zou zeggen, ja maar dit vinden wij op zichzelf een aardige aanzet maar we willen er nog een "onsje" bij dan krijg je bij de volgende collectieve schikking dat een aansprakelijk gestelde partij.. ja die gaat lager zitten want die moet nog ruimte creëren om straks misschien weer iets weg te geven na een zitting bij het hof. Dus, wij hebben de zaak niet besproken zoals u hem nu concreet voorlegt maar wel conceptueel, dat we tot de uiterste pijngrens zouden gaan en dat zou het moeten zijn. Het risico dat je het dan vervolgens niet eens zou worden op wat het hof voorstelt, het hof kan natuurlijk niet bindend opleggen, dat zijn praktische

---

consequenties die dan niet te overzien zijn. Dat zouden we dan in een andere vorm opnieuw met elkaar moeten gaan bespreken. Maar het lijkt mij, even los van deze zaak, in z'n algemeenheid tot hele complexe gevolgen kan dat leiden.

Mr. Dommerholt: Meneer de voorzitter mag ik daar iets overzeggen?

Voorzitter: Ja zeker.

Mr. Dommerholt: Ieder heeft belang bij een zo groot mogelijk draagvlak. Ik vind de huidige belangenbehartigers, hoe integer ze ook zijn en hoe ze ook hun best hebben gedaan, gelet op de huidige resultaten en gelet op de resultaten van bijvoorbeeld Woekerpolisclaim, de Eegalease in het verleden, vind ik niet de aangewezen partijen om daar weer eens over te gaan onderhandelen. Maar ook afgezien daarvan. De Minister heeft wel de mogelijkheid voor de politiek om een Commissie Scheltema in het leven te roepen, om de totstandkoming van het faillissement te gaan analyseren, maar waarom wordt er geen initiatief genomen om een onafhankelijke deskundigencommissie te laten kijken naar wat de meest passende regeling is? De Commissie Scheltema die heeft, dacht ik, een maand of zes à zeven over gedaan. Nou daar zitten hele knappe koppen in die is breed samengesteld, waarvan de expertise, met alle respect, groter is dan ik en alle andere advocaten. En op het moment, dat zou ook passen als u vragen hebt, als er dan een deskundigenrapport komt dan kan ik dat ook aan de gedupeerden die niet akkoord willen gaan laten zien. En zeggen, nou er is nog een keer nagekeken door een onafhankelijke club en die vinden dit. En dan kan je ook tegen je cliënten zeggen, nou is alles goed bekeken. Maar, laten we zeggen, wat er nu op tafel ligt dat vertoont teveel gebreken. Dus ik zou er wel voor willen pleiten dat u een commissie van onafhankelijke deskundigen inschakelt. En wat is daar voor bezwaar? Als u het allemaal zo goed hebt gedaan waar...

(onderbreking mr. Knigge)

Voorzitter: Nee, ik wil er even tussenin. Het systeem van de wet is dat private partijen een regeling (overeenkomst) sluiten en vervolgens vragen ze aan de rechter om dat verbindend te verklaren. Dat is wat anders dan dat een commissie een regeling bedenkt en bijvoorbeeld dat in een wettelijke regeling wordt opgenomen. Dus wij moeten het wel doen in het wettelijk kader en dat kan best zijn dat deskundigen een oordeel geven over aspecten van de regeling, maar het is, laten we zeggen, in het systeem van de wet niet zo dat deskundigen de regeling gaan bepalen. Dat is meestal niet zo.

Mr. Dommerholt: Ja, maar goed het één ligt al bijna in het verlengde van het ander.

Voorzitter: Zou kunt u het zien, maar het is niet helemaal WCAM.

Mr. Knigge: Ik zou graag hier kort op willen reageren. Twee opmerkingen. Ten eerste, die deskundigen zijn erbij betrokken geweest in het onderhandelingsproces en die hebben daarin een rol gespeeld. Als het gaat om het financieel aspect, dus dat voegt niks toe. Meneer Dommerholt bepleit dat het draagvlak zo groot mogelijk moet

---

zijn maar de harde feiten op dit moment zijn dat het draagvlak heel groot is. Hij heeft het over andere WCAM procedures waar allerlei problemen waren. Al die dingen doen zich hier niet voor. De regeling wordt al twee jaar lang uitgevoerd, met groot succes. Er is nauwelijks kritiek opgekomen vanuit allerlei hoeken waarin je dat zou mogen verwachten. Er hebben partijen aan de tafel gezeten met grote achterbannen, die ervaringsdeskundigen zijn en die belangenorganisaties die weten waarover ze het hebben.

(onderbreking)

Voorzitter: Meneer Knigge, dit hebt u eerder ook al aangevoerd dus dat is op zich bekend. Maar ik zag meneer Schimmelpenninck daarnet nog even gaan staan.

De voorzitter geeft mr. Schimmelpenninck het woord.

Mr. Schimmelpenninck: Ik ben vier jaar geleden benoemd tot curator en na een half jaar is curator mr. Knüppe erbij gekomen. We hebben heel snel contact gehad met de belangenorganisaties, het waren er inderdaad elf toen. Daarbij waren ook veel commerciële organisaties die op basis van “no pay no cure” wilde werken. We hebben een ongelofelijke inspanning verricht. Niet alleen wij, curatoren, maar iedereen hier aanwezig. We hebben ongeveer honderd mensen aan het werk die alleen maar met de zorgplicht bezig zijn. Het gaat om ongelofelijke aantallen met buitengewone complexiteit en een grote variëteit aan verschillende omstandigheden. En het gaat uiteindelijk om het geld van de schuldeisers. We hebben enerzijds de boedel, die beheert die drie miljard die we hebben besproken. Anderzijds was er al in de tijd van Scheringa voor twee miljard aan leningen gesecuritiseerd, dus verkocht. Dus in totaal beheren wij vijf miljard aan leningen ten behoeve van de respectievelijk belanghebbenden. Dat zijn de schuldeisers bij ons en de note(...) bij de securitisaties. We hebben als Brugman moeten praten bij alle betrokkenen, bij de crediteurencommissie maar ook bij de securitisatie partijen dat deze regeling redelijk is.

Er zou echt een totaal nieuwe situatie ontstaan als het hof nu zou zeggen dat het iets anders zou moeten worden. Er is een regeling die bij onderhandelingen tot stand is gekomen waar heel veel onderdelen ook van op elkaar aansluiten. Over deze situatie hebben wij niet nagedacht en ook niet gesproken dus ik kan u daar verder niets over zeggen.

Maar ik wil alleen graag dat u zich realiseert hoeveel belanghebbenden er nog...(onderbreking)

Voorzitter: Ja, maar dat realiseren wij ons wel, maar dan nog. In het kader van risicomangement zou u misschien een tweede keer, wellicht dat aspect onder ogen kunnen zien. Ik begrijp dat er allerlei belangen zijn en van velen en ook van de andere schuldeisers, want we praten bij gerechtigden ook over schuldeisers. Alleen die hebben ook een zeker belang, natuurlijk bij deze regeling. U hebt hen overtuigd dat het nodig is, maar ook zij hebben belang natuurlijk want we hebben ook begrepen dat de korting bij verkoop van de lening portefeuille, dat die in ieder geval minder wordt. Dus het is een geheel van wederzijdse belangen en aanspraken et cetera.

Mr. Lemstra: Zou ik daar even een opmerking van puur juridische aard mogen maken. Ik ben het met meneer Schimmelpenninck eens, we hebben het hier niet over gehad dus we kunnen daar niks over zeggen, maar procedureel en juridisch vanuit de WCAM systematiek geredeneerd zou je dan menen.. dan krijg je een discussie over de toetsing. Hoever gaat het hof in de toetsing of een regeling niet redelijk is. Want zo staat het in de wet. Als de regeling niet redelijk is dan kan het hof het verzoek afwijzen. Anticiperend op de meest zware toetsing hebben wij het verzoekschrift ingericht. En hebben wij geprobeerd om meer dan we dachten dat nodig was wettelijk, maar vanwege de maatschappelijke commotie aan de ene kant en juridisch op zoveel mogelijk safe spelen aan de andere kant hebben we geprobeerd om alles te doen om inzicht te bieden in de tussenstappen en in de afweging en die gemaakt zijn bij al die juridische obstakels die we tegenkwamen. En alle praktische obstakels. Die stukken kent u. Die bijlagen kent u. Daar is eigenlijk inhoudelijk geen verweer over gevoerd, er zijn tot op heden ook niet echt inhoudelijke vragen door uw hof over gesteld.

Ik zou menen dat alleen wanneer er materiële aarzeling zou zijn bij het hof, materiële twijfels over de gegoedheid van argumentatie, over de soliditeit van weren en dingen die zijn opgeworpen in die notities, in die noem maar op. Een debat dat misschien wordt gevoerd door partijen die zich verweren tegen de schikking, alleen in zo'n situatie zou ik me kunnen voorstellen, in z'n algemeenheid sprekend, dat je een tweede verhaal hebt of er niet eens dieper moet worden gekeken naar de redelijkheid. Verzoekers hebben bewust het verzoekschrift en het pleidooi van vandaag zou ingestoken dat er meer dan nodig misschien inzicht is geboden in de totstandkoming van het proces. Dus dat is gewoon puur procedureel, hoe zorgvuldig heeft dat plaatsgevonden en over hoeveel nachten ijs zijn wij gegaan. Maar ook over alle inhoudelijke afwegingen na de stand van de jurisprudentie toen. Want dat de Hoge Raad in februari 2013 een voor consumenten vrij soepele benadering heeft gevolgd als het gaat om artikel 89, waar ik het overigens van harte mee eens ben, die kansen hebben wij toen afgewogen niet kennende wat de Hoge Raad over vond. Er was toen geen jurisprudentie over. En die is er nu wel, maar we hebben juist in die tijd, 2011, die goede en kwade kansen op al die verschillende deelonderwerpen uit onderhandeld en dat hebben we ook inzichtelijk gemaakt. Dat hebben we ook niet voor u verborgen gehouden, dat hebben we u laten zien en dat heeft meneer Dommerholt ook gezien. En als hier dan geen echt materieel debat over ontstaat of vragen over komen dan zou ik menen, puur technisch juridisch, dat we niet toekomen aan de vervolgvragen die u opperende wijs hebt gesteld.

Voorzitter: En die nogal wat losmaakt aan uw kant zo te horen. Maar goed, ik ga even kijken naar de belanghebbenden. Zijn er van uw kant nog mensen die ergens op willen reageren op wat we net allemaal besproken is?

Nadere reactie belanghebbenden

8. De voorzitter geeft de aanwezige belanghebbenden de gelegenheid te reageren.

Mevrouw [I]: Nou, niet direct daarop maar ik weet uit ervaring van andere DSB klanten, dus zeg maar de middeninkomens waar ik het over heb, dat daar heel veel mensen zijn die uit moedeloosheid maar hebben gezegd: nou ik accepteer het maar. Het is echt maar een hele kleine groep van de belanghebbenden die hier nu zit. Ik had echt verwacht dat duizenden mensen hier aanwezig zouden zijn. Dus ik heb echt het gevoel dat heel veel mensen denken: er ligt zoveel druk op me, ik accepteer maar wat ze me geven. Dat gevoel heb ik.

Voorzitter: Ja, dat gevoel hebt u daarbij. Dank u wel. Zijn er nog anderen die nog iets willen zeggen?

De heer [H]: Ik heb eigenlijk een beetje het gevoel van dat het maar even snel afgerond moet worden. Voor mij heeft het ook vier jaar geduurd en ik zit nog elke dag met stress. Ik heb het ene incassobureau na het andere incassobureau gehad en de ene mail naar de andere. Ik heb alle gekopieerd en alles bewaard. Het frappante voor mij is, ik heb altijd daarvoor, betaalde altijd netjes mijn geld en ik had een product. Op een gegeven moment besluit iemand ergens door mismanagement het hele bedrijf naar de klote te werken en nu moet ik gaan zorgen dat het weer beter met mij gaat omdat iemand anders fouten heeft gemaakt. Ik snap het niet.

Voorzitter: Nee. En met dat gevoel blijft u zitten.

De heer [H]: Ja. Want ik heb nu zo iets alsof er een andere kapitein op het schip zit. Het schip vaart nog steeds blijkbaar alleen er is nu een andere kapitein. En nieuwe regeltjes maar ik weet nog steeds niet of ik nog gedekt word door die overlijdensverzekering of arbeidsongeschiktheidsverzekering? Ik weet er niks van. Ik weet niet of het bedrijf nog bestaat. Ik weet alleen maar als dit goedgekeurd wordt dan blijkbaar krijg ik geld mee als compensatie en dat hebben wij voor u besloten en voor de rest van je leven of aankomende tien jaar ga je betalen op bepaalde voorwaarden die een beetje verkapt zijn, want ik weet geeneens, bestaat DSB nog wel? Wat zijn de voorwaarden? Welke regels? Wat gaat er gebeuren als ik drie dagen te laat betaal?

Voorzitter: Het is duidelijk wat u wilt zeggen. Daar laten we het even bij. Ik kijk even om me heen hebt u nog vragen?

Oudste raadsheer: Ik had nog één vraag. Als de regeling verbindend wordt verklaard dan wordt die aangekondigd in de kranten maar hoe weet nou iemand of de regeling voor hem voordelig is want het is heel ingewikkeld om uit te rekenen? En of hij moet opt-ouden of juist niet? Is daar over nagedacht?

Mr. Lemstra: Ik denk dat het systeem van de collectieve belangenbehartiging met zich meebrengt dat, in ieder geval de juridische fictie is, dat mits u vindt dat die belangenorganisaties voldoende representatief zijn, dat die belangenorganisatie vanuit

die juridische fictie die belanghebbenden behartigt die komen om advies, die staan voor die regeling, die vragen zelfs om verbindend verklaring. Dat is een hele belangrijke, en ik kan me heel goed voorstellen dat niet iedereen hier in de zaal daar zo over denkt en dat kan ook, want de mensen kunnen natuurlijk met eigen adviseurs een eigen beslissing nemen. Maar dat de overgrote deel van de mensen daarop vaart en dat systeem is ook zo ingericht, om het allemaal efficiënt en uitvoerbaar te houden. Verder denk ik dat de websites zodanig toegankelijk zijn. Ook met voorbeelden en met toelichtingen. Wellicht dat er nog services kunnen komen met call-centra's. Ik weet niet allemaal wat er gedaan wordt. Maar ik weet uit ervaring dat als er vragen zijn en er wordt gebeld met één van de DSB dat mensen ook letterlijk worden teruggebeld. Dat geldt ook voor de mensen die hier aanwezig zijn, maar ook iemand die morgen belt met een vraag, via een rechtsbijstandverzekering, wordt gewoon in het eigen dossier geholpen.

Er is een heel apparaat wat gewoon nog dagelijks werkt en in die zin vaart het schip inderdaad gewoon nog en zijn die mensen achter hun bureau te vinden. En ik geef toe, het zal soms lastig zijn maar als je de juiste contacten weet aan te boren, dus via de organisaties dan wel via de curatoren dan lukt dat. Dus als er nog vragen zijn over, hoe pakt het in mijn situatie uit, dan zal daar iemand zijn die daar een antwoord op kan geven.

En uiteindelijk is het natuurlijk de finale overweging van iemand die zegt, ja ik vertrouw de organisaties niet of ik vind het allemaal te weinig. Ja, die kan ook... (onderbreking)

Mr. Dommerholt: Die kan niks.

De heer [H]: Ja, die kan nergens naar toe. Ik probeer het al vier jaar lang meneer. Ik probeer nu al vier jaar contact te zoeken en u gaat me nu vertellen dat ik de telefoon kan pakken en dat ik gelijk antwoord krijg?

De voorzitter: Meneer [H], ik denk dat het verstandig is dat, we hebben net met één van de andere belanghebbenden afgesproken dat die zijn gegevens zal laten noteren en teruggebeld wordt. Misschien is het handig dat u dat ook doet? Dat u dus even wacht na afloop van de zitting en dat u dan uw gegevens achter kunt laten?

Mr. Knigge: Ja, dat is geen probleem.

Als ik in aanvulling daarop nog mag reageren. Diezelfde afweging heb je als een klant overweegt om te kiezen voor opt-out en zich afvraagt of het voordelig is. Dan zal hij zich ook moeten afvragen wat zijn kansen zouden zijn in een juridische procedure. Zo'n klant zal toch advies daarover moeten gaan inwinnen om daar duidelijkheid over te krijgen en dat is inherent aan het systeem. En juist de onzekerheid vanwege de procedure blijkt ook wel uit de hele regeling, juist die grote onzekerheid die daar mee verband houdt weerhoudt veel klanten daarvan. Vanwege de complexiteit.

Jongste raadsheer: In het verlengde daarvan. Als iemand nou al zijn gegevens opstuurt om het te laten doorrekenen, zal ik maar zeggen, dan kan hij in theorie daarna nog zeggen, ik maak gebruik van die opt-out regeling, maar is dat haalbaar in die drie maanden?

Mr. Dommerholt: Nee.

Mr. Van Rhijn: Zo is het niet ingericht.

Mr. Knigge: De regeling is zo ingericht dat als je je aanmeldt dat je ook...(onderbreking)

Jongste raadsheer: Nee, niet formeel zich aanmeldt maar als iemand dus probeert om dat allemaal bij elkaar te halen, met de website erbij en dan die berekeningen maakt et cetera. Is dan die drie maanden niet te krap?

Mr. Knigge: Nou, laat ik het zo zeggen, de regeling die nu al van kracht is daarin kan de klant dat precies laten uitrekenen. Dat kan de klant al twee jaar en dat kan totdat de regeling verbindend wordt verklaard.

Jongste raadsheer: Maar hoe lang duurt dat? Gewoon feitelijk?

Mr. Knigge: Hangt ervan af. Ooh, om dat uit te laten rekenen?

Jongste raadsheer: Ja, puur technische vraag, over die drie maanden termijn.

Mr. Knigge: Als de klant één keer zijn gegevens heeft aangeleverd dan kan het binnen een termijn van één à twee weken kan dat uitgerekend worden.

Mr. Dommerholt: Dat betwist ik, dat dat lukt. En dat hebben deze mensen net ook gezegd. Dat lukt gewoon niet binnen die termijn en dat geldt bij een heleboel van die massaschade zaken.

Mr. Knigge: Meneer Dommerholt, u moet goed luisteren naar wat ik zeg. Als de klant zijn gegevens heeft aangeleverd dan kan DSB het binnen een termijn van één à twee weken uitrekenen. De klanten kunnen dat nu aanleveren want het kan nu uitrekenen en de systemen zijn daarop ingericht op dit moment. En dat is al twee jaar zo.

Voorzitter: Ik zag daar achterin een hand?

Een belanghebbende in de zaal merkt op dat de informatie- en communicatie slecht geregeld is bij de DSB.

Voorzitter: We kunnen nu niet alle storingen uitpluizen, maar ook u zegt als je wat indient dan wil dit niet zeggen dat je ook onmiddellijk antwoordt krijgt. We geven het mee aan verzoekers. Ik neem aan dat u daar nog wat aandacht aan besteedt?

Mr. Knigge: Ja, zeker. Er gaan altijd weleens wat dingen mis. En dat horen we vandaag ook, maar aan de aantallen die we wel verwerken zien we dat het ook goed gaat.

Mr. Dommerholt: Meneer de voorzitter, mag ik nog wat zeggen?

Voorzitter: Ja.

Mr. Dommerholt: Ik heb formeel geen bezwaar gemaakt tegen de drie maandstermijn, dat had ik nog wel willen toevoegen omdat naar mijn idee die drie maanden veel te kort is. Mensen die van de compensatieregeling gebruik willen maken en ook op het moment dat die verbindend is verklaard en dan willen kijken, ja van kan ik daar mee verder, die redden het niet binnen 3 maanden. Bij aandelen lease gold zes maanden, in mijn optiek zou het minstens negen maanden moeten zijn. Dus ik wil uw hof verzoeken om daar heel goed naar te kijken.

En ik zit met de zaak Den Hollander, die is dus geschorst op verzoek van curatoren. Nadat curatoren eerst hebben gevraagd om uitstel te krijgen voor het nemen van nadere berichten... (onderbreking door mr. Knigge)

Voorzitter: Wacht even, meneer Dommerholt ik heb verzoekers gelegenheid gegeven om te reageren, ik heb u gelegenheid gegeven om te reageren en ik heb de belanghebbenden gelegenheid gegeven om te reageren. We beginnen niet opnieuw. Als het gaat over de specifieke zaak van uw cliënt, die op dit moment loopt bij het hof Den Haag, dat u dat dan rechtstreeks met hof Den Haag opneemt. Ik wil eigenlijk zeggen dat uw beurt voor reactie nu voorbij is. Alleen als er iets nieuws bij u opkomt kunt u dat nog zeggen.

Er zijn geen vragen meer van het hof.

Afsluiting

10. Voorzitter: Dan concludeer ik dat voor vandaag alles is gezegd. Het hof krijgt nog een bericht van verzoekers over de vraag of het mogelijk is om de aankondigingsbrief van de verbindendverklaring wat klantvriendelijker op te stellen.

Het hof zal over de zaak nadenken en wij zullen proberen om over zes weken, dat is op 26 november 2013, een uitspraak te geven. Mocht dit eerder of later zijn dan zal het hof u daarvan in kennis stellen.

De uitspraak is schriftelijk en wordt toegestuurd aan de raadslieden van verzoekers en verweerders. Verder wordt de uitspraak aangekondigd op de website van het hof.

De voorzitter sluit de behandeling en de zitting.

Waarvan proces-verbaal,

griffier

voorzitter

BIJLAGEN BIJ HET PROCES-VERBAAL

Bijlage 1: Pleitnotitie verzoekers

Bijlage 2: Pleitnotitie verweerders

Bijlage 3: Voorbeeldberekeningen

koopsompolis

Bijlage 4: Berekening van de compensatie
overkreditering

Bijlage 5: Bijlage A bij de berekening van de
compensatie overkreditering

Bijlage 6: Bijlage B bij de berekening van de
compensatie overkreditering